

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JUR SPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

Liberarea condițională în proiectul de cod penal din anul 1933, de Ioan Gh. Ionescu, magistrat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație și Justiție s. II: *Soc. Astra Română cu Ministerul Industriei și Comerțului și a.* (Concesiuni petrolifere. Act anterior Constituțiunii din 28 Martie 1925. Validare. În ce condițiuni constituiesc drepturi câștigate și cum se pot valorifica asupra subsolului).

— Tribunalul Ilfov secț. III-a civ. cor.: *Alexandrina N. Leopardă cu fabrica N. Malaxa S. A.* (Accident de muncă. Responsabilitatea patronului. Culpă prepusului. Omor prin imprudență. Acțiune în daune pe lângă cea publică. Reglementarea acestei acțiuni prin art. 140 și urm. din legea meseriilor), cu o Notă de Vasile M. Sassu avocat.

Liberarea condițională în proiectul de cod penal din anul 1933

În codul penal al vechiului regat, opera legiuitorului din anul 1864, nu se vorbește nimic despre această instituție, deși multe coduri penale o adoptau și o experimentau. Astfel, încă din anul 1835 se experimenta în Spania (*Tanoviceanu* III. pag. 420 notă), iar în 1847 și 1855 a fost adoptată în Anglia sub numele de „tikets of leave”, după numele livretului de liberare. Portugalia o adoptase cu trei ani mai înainte la 1861, iar în Saxa la 1862. Totuși legiuitorul nostru de atunci nu a îndrăznit să o adopte probabil necunoscându-i rezultatul.

De atunci, însă, instituția a fost adoptată în toate țările și după statisticele întocmite a dat rezultate bune. În actualul proiect de cod penal, care, sperăm că în curând va deveni codul penal al României Mari, instituția a fost prevăzută și organizată. Rostul acestei instituții, după cum arată raportul care însoțește proiectul (pag. 181), este acela că servește la îndreptarea și clasarea condamnaților formând astfel complimentul indispensabil al sistemului penitenciar.

Prin aceasta se dă mijlocul condamnaților care, prin purtarea lor exemplară în penitenciar, vor face dovada că s'au îndreptat, că timpul petrecut în penitenciar, a avut efectul unei reale reforme și că merită să fie redat societății. Această instituție, împreună cu coloniile penitenciare, sunt menite să înlesnească trecerea condamnatului dela regimul sever al celulei sau al închisorei, la viața liberă. Principiul a fost că tranzițiunea să se facă treptat, treptat, creindu-se condamnatului etape succesive din ce în ce mai dulci, până la complecta eliberare.

Sistemul adoptat de proiectul codului penal este ca condamnatul, după ce execută un oarecare timp, în rigorile legii, o parte din pedeapsă, în anumite condițiuni, pe care le vom examina mai jos, trece în coloniile penitenciare, iar din acestea sunt liberați condițional până la complecta executare a pedepsei.

Liberarea condițională este prevăzută în proiectul codului penal, în secțiunea VI-a unde se vorbește despre „instituțiuni complementare în executarea pedepselor privative de libertate”, paragraful II, art. 34.

Din cuprinsul acestui paragraf s'ar deduce că legiuitorul ar fi încercat să schițeze o teorie generală asupra acestei instituțiuni care însă nu este completă.

Din art. 34 s'ar desprinde ideia că, pentru acordarea liberării condiționale, în afară de condițiunile prevăzute în articolele 24, 28, 29 și 30 se mai cere ca cel condamnat să aibă asigurată existența sa prin muncă în cazul că nu are alte mijloace; apoi vin obligațiunile ce trebuie să-și ia acel ce solicită beneficiile acestei instituțiuni și în fine, condițiunile revocării liberării condiționale.

Nu se arată autoritatea care va acorda sau revoca liberarea condițională și nici dacă de această liberare vor beneficia și recidiviștii.

Nici din raportul Consiliului Legislativ, care însoțește proiectul, nu putem extrage precis principiile, raportul fiind prea laconic în această privință.

Creдем că este absolut necesar complectarea paragrafului relativ la liberarea condițională cu tot

ce ar putea mai bine caracteriza această instituție, mai cu seamă că aici se emit numai principiile care vor trebui completate ulterior.

Astfel nu se vorbește în ce condițiuni și de către cine se va face în principiu supravegherea liberaților, ce măsuri provizorii se vor putea lua contra liberaților în ipoteza comiterii infracțiunilor.

În această privință cred că mai bună este procedarea din proiectul întocmit, sub ministeriatul d-lui Stelian Popescu, în anul 1928, unde în art. 78—86 inclusiv se organizează destul de bine această instituție.

Pentru ușurința expunerii vom căuta să examinăm această instituție a liberării condiționale în proiectul din anul 1933 sub un împătrit punct de vedere :

a) Care sunt condamnații care pot beneficia de liberarea condițională ?

b) Care sunt condițiunile preparatorii ale acestor măsuri ?

c) Care este autoritatea competente care o acordă sau o revoacă ? și

d. Efectele liberării condiționale ?

1) După proiectul codului penal român din anul 1933, o parte din condițiuni trebuiesc căutate în articolele 24, 28, 29 și 30 căci așa prevede art. 34.

Astfel după art. 24 care descrie modul cum se va executa munca silnică pe viață sau pe timp mărginit, condamnatul la muncă silnică pe viață, după ce a executat 15 ani din pedeapsă în fazele arătate de acest articol, dacă prin îndemn la muncă și bună purtare dă temeinice speranțe de îndreptare, se va transporta, pentru executarea restului de pedeapsă, într-o colonie penitenciară; iar după 5 ani de executare sub acest regim, el va putea obține liberarea condițională în condițiunile prevăzute de lege și după 10 ani de libertate condiționată pedeapsa va fi considerată executată.

Cel condamnat la muncă silnică pe timp mărginit va putea fi trecut în colonie penitenciară, numai după ce a executat două treimi din pedeapsă, în fazele anterioare, însă nu mai puțin de 12 ani în cazul când a fost condamnat la maximum pedepsei; el poate obține liberarea condițională după ce a executat în colonie împreună cu fazele anterioare $\frac{3}{4}$ din totalul pedepsei.

Condamnatul la temniță grea, după executarea a $\frac{2}{3}$ din pedeapsă, care prin îndemn la muncă și bună purtare, dă speranțe de îndreptare, va fi trecut pentru executarea restului pedepsei în colonie penitenciară, iar după executarea a $\frac{3}{4}$ din pedeapsă el va putea obține liberarea condițională.

Condamnatul la detențiune grea, pe viață, pe timp mărginit la detențiune riguroasă și simplă, va putea cere a fi trecut într-o colonie penitenciară și apoi liberarea condițională în aceleași termene și condițiuni ca și condamnatul la pedepsele de drept comun corespunzătoare.

În fine, condamnatul la o pedeapsă dela 6 luni la 2 ani închisoare corecțională va fi ținut $\frac{1}{4}$ în liberare condițională numai dacă are purtare bună și îndemn la muncă; iar cel condamnat la o pedeapsă dela 2 ani în sus, din pedeapsă poate fi executată, dacă are purtare bună și îndemn la muncă.

jumătate în colonie penitenciară și jumătate în liberare condițională.

Din textul articolelor reeditate mai sus rezultă că pot beneficia de liberarea condițională toți condamnații, fără de nici o excepție, indiferent de pedeapsa la care au fost condamnați; deși în raportul Consiliului legislativ se vorbește că recidiviști nu ar beneficia, totuși în proiect nu s'a admis această teorie și s'a hotărât să beneficieze de liberare condițională în general toți condamnații.

În Franța, discutându-se dacă de acest beneficiu s'ar putea folosi și cei condamnați la o pedeapsă perpetuă, se ajunge la concluziunea că nu pot obține liberarea condițională, din cauza imposibilității justificării executării jumătății sau a trei sferturi dintr-o pedeapsă care nu se divide, condițiune indispensabilă în materie de liberare condițională. (*Garraud*, II, pag. 195, *G. Vidal*, Cours Ed. VII, pag. 653 notă). În cazul însă când pedeapsa devine temporară prin comutare, condamnatul poate beneficia.

Sub acest raport organizarea instituției din proiectul de cod penal este superioară legii franceze din 1885 care am văzut că pune restricțiuni pentru cei condamnați la pedepse pe toată viața. Este bine că s'a lăsat la aprecierea organelor însărcinate cu liberarea condițională să chibzuiască dacă această măsură trebuie sau nu să intervină fără a ține socoteală dacă a fost condamnat la muncă silnică, temniță grea sau închisoare.

Un alt beneficiu enorm introdus în proiectul nostru a fost acela că pentru condamnații la muncă silnică pe viață în cazul când are purtări bune și îndemn la muncă, pedeapsa se schimbă în muncă silnică pe timp de 30 ani.

În rezumat, se vede că după proiectul codului penal vor putea beneficia, în condițiunile legii, de liberarea condițională, toți condamnații chiar și cei recidiviști.

tes perçues pedant le présent exercice, au titre

Condițiunile de admitere a liberării condiționale.

Condamnatul să fi executat o parte din pedeapsă stabilindu-se de proiect o perioadă intangibilă; astfel pentru cei condamnați la muncă silnică pe viață, cota intangibilă este 15 ani executați în condițiunile pe care le arată art. 24; după acest timp minim de executat, condamnatul mai executând încă 5 ani într-o colonie penitenciară, va putea obține liberarea condițională în condițiunile cerute de lege și după 10 ani de libertate condiționată, pedeapsa sa va fi considerată ca executată.

Condamnatul la muncă silnică pe timp mărginit va putea fi trecut în colonie penitenciară numai după ce a executat $\frac{2}{3}$ din pedeapsă, însă nu mai puțin de 12 ani în cazul când a fost condamnat la maximum pedepsei. Prin urmare, cota intangibilă la această pedeapsă este de $\frac{3}{4}$; la fel cei condamnați la temniță grea după ce au executat $\frac{3}{4}$ din pedeapsă în care se cuprinde și timpul petrecut în colonie penitenciară va putea obține liberare condițională.

Cei condamnați la detențiune grea pe viață, pe timp mărginit, la detențiune riguroasă și simplă, vor putea cere a fi trecuți într-o colonie penitenciară și apoi liberarea condițională în aceleași ter-

mene și condițiuni ca și condamnații la pedepsele de drept comun corespunzătoare.

Pentru condamnatul la închisoare corecțională proiectul a fixat un minim de 6 luni sub care liberarea condițională nu va putea fi admisă; pentru cei condamnați la pedepse mai mari de 6 luni, proiectul a prevăzut anumite cote intangibile. Astfel, pentru cel condamnat la o pedeapsă dela 6 luni la doi ani minimum pedepsei de executat este de $\frac{3}{4}$, iar dacă este o condamnare dela doi ani în sus, cele $\frac{3}{4}$ din pedeapsă vor fi executate numai sub regimul închisorii, iar restul de $\frac{1}{4}$ din pedeapsă va fi executat jumătate în colonie penitenciară, jumătate în liberare condițională. Nu știm de ce proiectul a fost mai sever cu cei condamnați la închisoare corecțională dela doi ani în sus, căci se observă că s'a schimbat sistemul, unde până acum condamnatul executa $\frac{3}{4}$ din închisoare și colonie penitenciară, acum va executa cele $\frac{3}{4}$ numai în închisoare.

În afară de această perioadă minimă, ce trebuie s'o execute condamnatul, o altă condițiune este ca condamnatul să fi avut bune purtări și îndemn la muncă, care să dea speranțe de îndreptare. Această condițiune este absolut indispensabilă și este piatra pe care rezidă întreaga instituțiune; din această cauză proiectul are grije să o repete la fiecare fel de pedeapsă.

Aceste condițiuni se evidențiază din articolele 24, 28, 29 și 30. Din citirea art. 34 rezultă că se mai cere ca cel condamnat să aibă asigurată existența sa prin muncă în cazul când nu are alte mijloace.

Credem că ar fi bine ca chiar liberatul care are existența asigurată să fie obligat să-și găsească ocupațiune onorabilă în tot timpul cât va sta sub libertatea condiționată, pentru ca să nu fie o deosebire de tratament prea mare între cei ce au avere proprie și cei ce nu au nimic și sunt obligați să muncească în condițiunile legii.

O altă chestiune importantă este aceea de a se ști care este autoritatea competentă de a acorda liberarea condițională.

În paragraful rezervat pentru tratarea liberărei condiționale nu găsim arătat care este acea autoritate. În secțiunea a VII-a dispozițiuni comune sub art. 42 găsim instituită pe lângă fiecare penitenciar, colonie penitenciară, institut de corecție sau stabiliment de educație corectivă, o comisiune de supraveghere compusă din Președintele tribunalului respectiv sau un judecător delegat de el din Primul procuror sau Procurorul tribunalului. Directorul, Preotul, Învățătorul, Medicul penitenciarului. Coloniei penitenciare sau institutului de corecție ori stabilimentului de educație corectivă și un delegat al societății de patronaj, care va avea să se pronunțe asupra liberărei condiționale: ca procedură de lucru comisiunile nu vor putea lua hotărâre decât cu cel puțin trei voturi în care trebuie să figureze neapărat votul Președintelui sau Procurorului.

Din felul cum este redactat art. 42 relativ la procedura de urmat în ipoteza luării unei hotărâri de comisiunea de supraveghere ar rezulta că este suficient votul Președintelui sau în lipsa acestuia al Procurorului. Credem că trebuie modificat în sensul că comisiunea va lucra obligatoriu în întreg

complectul ei și pentru luarea unei hotărâri de liberare condițională hotărârea să fie luată cu cel puțin $\frac{2}{3}$ din voturi între care să figureze neapărat votul Președintelui și al Procurorului.

În Franța liberarea condițională se acordă de Ministerul de Justiție în urma unui aviz favorabil al Directorului penitenciarului, al comisiunei de supraveghere, al autorităților locale, al unui comitet de 8 membrii care funcționează pe lângă Ministerul de Justiție.

În proiect nu s'a prevăzut cine pronunță revocarea, dacă tot această comisiune va pronunța. Art. 42 tratând despre această comisiune de supraveghere îi stabilește atribuțiunile în sensul că va avea să se pronunțe numai asupra trecerilor condamnaților dela pedepsele de drept comun sau politice în colonie penitenciară sau liberare condițională.

Ori cum în materie penală atribuțiunile sunt de strictă interpretare nu se poate admite fără un text expres că tot această comisiune de supraveghere va pronunța și revocarea.

Teoria revocării de drept a liberărei condiționale este exclusă, căci din redactarea art. 37 din proiect reese că liberatul va putea să discute și să documenteze motivele pentru care nu a respectat obligațiunile ce și-a luat prin hotărârea de admiterea revocării.

În Franța, revocarea liberărei condiționale este pronunțată de Ministerul de justiție în urma avizului Prefectului și Procurorului reședinței liberatului (*Garraud*, ed. III-a vol. II, pag. 205).

Hotărârea de liberare va fixa localitatea unde cel liberat se va așeza. Această localitate va fi alta decât aceia unde locuiește partea vătămată, în cazul când prezența celui liberat ar constitui o jignire pentru el.

În general, orice liberat este obligat de a munci fie în fabrici sau ateliere, fie la munca agricolă, fie la orice alte lucrări pe care ar fi în măsură să le execute după puterile și aptitudinile sale, în cazul când existența sa nu poate fi asigurată prin muncă; în al doilea rând orice liberat nu va putea părăsi localitatea unde trebuie să muncească fără încuviințarea autorității respective.

Toate aceste obligațiuni vor fi fixate prin hotărârea de liberare.

Revocarea liberărei

După proiect, revocarea liberărei are loc dacă condamnatul înainte de expirarea perioadei de încercare, fără just motiv nu a respecta îndatoririle impuse prin hotărârea de liberare sau dacă în timpul liberărei condiționale a săvârșit o nouă infracțiune calificată crimă sau delict pentru care a fost condamnat irevocabil chiar după trecerea acestei perioade; urmează deci că dacă liberatul nu muncește, refuză de a lucra așa cum se obligase, sau dacă a părăsit localitatea fixată prin hotărârea de liberare fără încuviințarea autorității respective, i se va revoca liberarea; iar în al doilea rând, dacă în acest timp a comis o nouă infracțiune calificată crimă sau delict pentru care a fost condamnat irevocabil.

Proiectul este prea indulgent căci nu consideră ca motive de revocarea liberărei decât infracțiuni care prin gravitatea lor tot ar trage o nouă închidere.

Astfel dacă liberatul nu muncește și nu stă în localitatea destinată este culpabil de vagabondaj, putându-se chiar lua măsuri de asigurare conform art. 68 din proiect să fie internat într-o casă de muncă.

Credem că ar fi fost mai bine dacă în afară de aceste condițiuni se mai prevede că reaua purtare a liberatului va atrage după sine revocarea. Această formulă largă va da posibilitatea de apreciere pentru autoritatea ce va discuta revocarea. De asemenea credem că și comiterea mai multor contravențiuni, vor trebui să atragă după sine revocarea liberărei.

Revocarea atrage după sine reîncarcerarea liberatului, urmând ca acesta să mai execute ceia ce mai rămăsese de executat în momentul liberărei.

În legea franceză consecințele revocării sunt mult mai severe căci liberatul va fi închis și va executa întreaga pedeapsă fără a i se ține în seamă timpul cât a stat în liberare condiționată. Această dispozițiune foarte severă a legii franceze este însă criticată de întreaga doctrină franceză.

În proiect nu se spune ce se face cu această pedeapsă ce mai rămâne de executat în ipoteza că liberatul fiind condamnat, pentru o nouă infracțiune, urmează a-și executa această nouă pedeapsă: se vor contopi ambele pedepse sau se va executa mai întâi ce rămăsese din vechea pedeapsă și numai după aceasta va începe să curgă noua pedeapsă.

Din economia proiectului rezultă că acest beneficiu al liberărei condiționale nu va putea fi acordat deplin drept, ci va trebui cerut de condamnat (art. 29 din proiect).

Timpul petrecut sub liberare condițională se va considera că a fost executat „sub poenă”, adică se va considera liberatul că este încă închis.

De aici următoarele consecințe:

Liberatul va putea fi grațiat pentru restul de pedeapsă ce mai are de executat.

Până la liberarea lui deși în stare de libertate condiționată, va fi lovit de incapacitățile prevăzute de codul penal, astfel:

nu-și va putea administra averea;

nu va putea dispune prin acte între vii;

este pus sub curatelă până la executarea pedepsei;

nu va putea primi nici o sumă de bani, nici un ajutor, nici o parte din avere nu-i va putea fi încredințată;

nu va putea fi ales și nici nu va putea alege tutore sau curatore și

nici nu va putea exercita vreo funcțiune sau oficiu public (art. 38 din proiect).

O altă dispozițiune bună a proiectului este aceea că din ceia ce va câștiga condamnatul prin munca sa în timpul liberărei să despăgubească partea civilă când aceasta nu s'a putut despăgubi prin alt mod.

IOAN GH. IONESCU

Judecător de sedință la Trib. R. Sărat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II.

Audiența dela 28 Iunie 1934

Președinția d-lui N. BĂDESCU ROȘIORI Consilier Soc. Astra Română cu Ministerul Indust. și Comerț. și a. Decizia Nr. 669 Dosar Nr. 1357/934

Concesiuni petrolifere. Act anterior Constituțiunii din 28 Martie 1923. Validare. În ce condițiuni constituiesc drepturi câștigate și cum se pot valorifica asupra subsolului. Art. 19 din Constituție Art. 238—263 din legea minelor din 1924. Art. 68 din regulamentul legii.

1. — Art. 19 din Constituție dispune că concesiunile miniere de exploatare existente la data ei, se vor respecta. În acest scop, trebuie însă să existe un act prin care să se fi transmis subsolul pentru exploatarea minieră, indiferent dacă actul de transmisiune a fost intitulat act de concesiune sau altfel, sau dacă dreptul asupra subsolului în vederea exploatarei a fost transmis pe o durată limitată sau perpetuă, în acest din urmă caz reducându-se la durata maximă, după natura zăcămintelor miniere. Esențialul este prin urmare ca obiectul convențiunii părților să fie dreptul de exploatare al bogățiilor subsolului, ceea ce în speță, nu există, căci după actul de vânzare din 1914 este vorba de un drept de coproprietate asupra subsolului între vânzători și cumpărători pentru cazul când posterior s'ar fi concesionat imobilul pentru exploatarea subsolului, concesiune care nu s'a făcut decât în 1931, adică posterior Constituției.

2. — Constituțiunea dela 28 Martie 1923 dispunând prin art. 19 că zăcămintele miniere ale subsolului sunt proprietatea Statului, cu excepția drepturilor câștigate, în ceea ce privește valorificarea acestor drepturi, a lăsat în sarcina legii minelor de a fixa condițiunile.

După art. 238—263 din legea minelor din 4 Iulie 1924 ca să existe drept câștigat se cere, pe lângă condițiunile generale arătate în art. 238, și alte condițiuni speciale prevăzute de art. urm. fie pentru concesionar, fie pentru proprietari și anume:

a) Să aibă o exploatare normală între 1 Aprilie 1914—4 Iulie 1924 (art. 238 combinat cu art. 256 alin. 1).

b) Terenul să fie situat într-o comună în cuprinsul căreia a existat o exploatare normală în intervalul sus indicat (art. 238 combinat cu art. 256 al. 2)

c) Dacă nu a existat o exploatare normală, cum este cazul în speță, cererea de validare deși admisibilă în principiu, însă concesiunea nu va putea fi validată decât numai dacă concesionarul în intervalul de 10 ani, socotit dela 4 Iulie 1924, va fi executat lucrările necesare pentru punerea în valoare a subsolului printr-o exploatare minieră (art. 238 combinat cu art. 258).

Așa dar, pentru a se valorifica un drept câștigat nu este suficient, ca să existe un act de concesiune anterior Constituției, ci trebuie concomitent să fi îndeplinit și toate condițiunile generale și speciale cerute de legea minelor prin articolele citate mai sus, adică o valorificare reală prin realizarea unei exploatare normale pe teren.

3. — Deasemenea, o concesiune deși validată, la data de 4 Iulie 1924 însă dacă a încetat dintr-o cauză oarecare, conform art. 262 combinat cu art. 249 și 250, proprietarul are drept câștigat pentru

timpul ce mai rămâne dela încetarea concesiunii până la expirarea duratei maxime. In speță, însă, neexistând o concesiune validată și încetată posterior validării, nu i se poate recunoaște un drept câștigat pe baza art. 262.

4. — Art. 68 din regulamentul legii minelor prevede că proprietarii cari au vândut terenurile lor înainte de promulgarea Constituției (28 Martie 1923), rezervându-și dreptul de exploatare a substanțelor minerale, păstrează acest drept în condițiunile prevăzute de legea minelor pentru concesionari dacă și-au validat drepturile câștigate potrivit art. citate mai sus.

Or, prin această dispozițiune nu se putea crea un nou caz de drepturi câștigate, deosebit de cazurile fixate de lege.

In speță deci, proprietarii care și-au vândut terenul înainte de 28 Martie 1923, cu rezerva dreptului de exploatare a subsolului, sunt considerați ca și concesionarii cari pentru recunoașterea drepturilor câștigate trebuie să satisfacă condițiunile specificate mai sus.

Curtea,

S'au ascultat recurenta prin d. avocat Em. Ottulescu, intimatul Ministerul de industrie și comerț prin avocat Horia Vlădescu și Ministerul de Agricultură și domenii prin avocat Tăligrădeanu, precum și intimații Andrei R. Nae, Augusta L. Singer, Maria Bursin, Maria Zilberman și Inginer Bernard Helman; Dr. N. Ruban, Stela Dr. N. Ruban-Aretie Bruckner, Maria Ing. V. Bruckner, Elena Ioanovici și Dr. D. Stoicescu, prin avocat N. Constantinescu-Bordeni.

Deliberând,

Asupra recursului introdus de soc. „Astra-Română” contra deciziei nr. 229 din 1933 a Comisiei de apel pentru validarea drepturilor miniere s. II-a de pe lângă Curtea de apel din București.

Văzând motivele de casare astfel formulate:

I. Violarea art. 19 din Constituție și 238 din legea minelor. Confuziune. Lipsă de bază legală. Exces de putere. Omisiune esențială. Nemotivare și denaturare.

Soc. Astra Română, atât în nume personal, cât și ca mandatară a concedenților săi, pe baza actului de concesiune aut. de tribunalul Ilfov s. notariat la nr. 32.420 din 1931, transcris special la trib. Prahova la nr. 1296 din 1933, a făcut cerere de validare a concesiunii moșiei „Clementinul”, pe baza art. 262 din legea minelor, invocând actul de vânzare intervenit între d. N. Ruban și N. Stoicescu, ca vânzători și Răduță R. Nae și Andrei R. Nae ca cumpărători. Societatea s'a referit în special la următoarea clauză a actului:

Noi vânzători dr. N. Ruban și N. Stoicescu, ne rezervăm asupra subsolului în ceea ce privește exploatarea de petrol și orice alt mineral s'ar găsi, dreptul de tovărășie pe din două cu d-nii cumpărători R. R. Nae și Andrei R. Nae, — adică d-nii cumpărători vor avea dreptul la o jumătate și noi vânzători la cealaltă jumătate din prețul ce se va încasa din subsol, numerarii și redevență. Concesiunea imobilului vândut pentru exploatare de petrol sau orice alt mineral, nu se va putea face decât cu consimțământul tuturor părților, adică atât al vânzătorilor cât și al cumpărătorilor, sau cel puțin cu consimțământul cumpărătorilor și unul din vânzători. In ceea ce privește stricăciunile suprafeței solului cauzate cu ocazia exploatarea, noi cumpărători ne însușim întregul preț al despăgubirilor, fiind acesta un drept al nostru exclusiv asupra suprafeței.

Am susținut în drept că nici un text din legea minelor nu cere pentru ca dreptul de concesiune să fie considerat câștigat, condițiunea ca să existe un act de concesiune întocmit cu anume forme sau clauze, ci numai ca să existe un drept dobândit înainte de promulgarea Constituției în orice mod, dar care să corespundă unei valorificări a subsolului. În fapt am arătat că există un asemenea drept câștigat, întrucât vânzătorii transmitând cumpărătorilor proprietatea moșiei „Clementinul” sol și subsol, aceștia au înțeles să cumpere jumătate din subsol în vederea exploatarea petrolului, după cum reșea clar din clauzele actului care stabilea pentru subsol o tovărășie prevăzând și condițiunile de valorificare ale subsolului în vederea extracției petrolului.

Am invocat ca dovadă decisivă a intențiunei de valorificare și faptul transcrierii actului în registrele speciale petroliere și în fine am invocat art. 68 din regulamentul pentru validarea drepturilor câștigate, care recunoaște ca acte de valorificare tranșacțiile prin care vânzătorul unui imobil își rezervă subsolul în vederea exploatarea, arătând că în speță jumătate din subsol fusese rezervat în acest scop.

Comisiunea de apel, după ce recunoaște că nu e nevoie de un act de concesiune întocmit cu anume forme și că un simplu act prin care să se fi dobândit un drept care să corespundă unei valorificări ar fi suficient, se contrazice însă, prin exces de putere, în ultimelle considerente, afirmând că ar fi nevoie de o concesiune și că numai o concesiune ar implica intențiunea de a-și valorifica dreptul, apoi comisiunea motivează că actul de vânzare nu conține un transfer de drepturi petroliere, ci numai transferul unui bun imobiliar cu rezerva expresă a proprietății subsolului, asupra căruia s'a rămas în indiviziune. Judecând astfel, Comisiunea violează art. 19 din Constituție și 238 din legea minelor care nu cer, după cum însăși Comisiunea recunoaște, un act de concesiune, ci de valorificare sau, în cel mai rău caz, de transmisiune.

Considerentele contrazicătoare ale deciziunei, fac ca hotărîrea să fie lipsită de baza legală, să fie nemotivată și dată cu exces de putere. Am arătat pe larg Comisiunei că cumpărătorii cumpărând solul și jumătate din subsol, regulând condițiunile de tovărășie cu vânzătorii pentru subsol, în vederea exploatarea și transcriind actul în registrele speciale, au făcut incontestabil un act de transmisiune care constituie o valorificare a subsolului.

Comisiunea se mărginește a afirma că actul nu conține nici un transfer de drepturi petroliere în sensul art. 238, ceea ce dovedește că greșala vine în special din violarea acestui text.

În orice caz Comisiunea nu se ocupă de susținerile noastre, omițând să se pronunțe și să motiveze de ce actul invocat și elementele înfățișate de noi nu ar constitui acte de valorificare, denaturând astfel clauzele actului de vânzare. Mai mult, Comisiunea omite a se ocupa de dispozițiunea art. 68 din regulament, omisiune care desigur față de textul clar al regulamentului, este esențială întrucât chiar din constatările de fapt ale Comisiunei, reese că vânzătorii își rezervă jumătate din subsol și că deci condițiunile art. 68 erau îndeplinite. Pentru aceste motive, rugăm Înalta Curte a ne admite recursul și a casa fără trimitere.

Cerem și cheltueli de judecată. Vă mai rugăm să binevoiți a fixa un termen de judecată, bine-voind a dispune să se citeze:

Soc. Astra Română, prin reprezentanții săi legali în București, b-dul Carol I nr. 10, Ministerul domeniilor prin reprezentanții săi legali în București, b-dul Carol nr. 2 și Ministerul de industrie și comerț prin reprezentanții săi legali în București, calea Victoriei nr. 135.

Andrei R. Nae, com. Bileiurești, dr. N. Ruban, Ploști str. N. Filipescu nr. 56, dr. D. Stoicescu, Ploști str. G. Gr. Cantacuzino nr. 1, Stela dr. N. Ruban, Ploști, str. N. Filipescu

nr 36; Aretia Aurel Bruchner, Bălți, str. Cuza-Vodă nr. 19, Maria ing. V. Bruckner, București str. Pandele Țărușanu nr. 7.; Elena N. Ioanovici, București, str. B. Delavrancea nr. 59; Maria Brustin, București, str. Aureliu nr. 57; Maria Silberman, Ploști, str. Eminescu nr. 4.

Greșita calificare legală. Violarea art. 19 din Constituție, a art. 258 și 262 din legea minelor și 68 din regulamentul legii minelor.

Însuși Comisiunea de apel recunoaște că actul ce am invocat cuprinde „transfert imobiliar“, că în privința subsolului s'a transmis numai jumătate, iar cealaltă jumătate și-a rezervat-o vânzătorul care a rămas în indiviziune cu cumpărătorul pe subsol în vederea exploatarei. Or, din înseși aceste constatări, independent de celelalte omisiuni ale Comisiei, reeșind, conform principiilor înscrise în art. 19 din Constituție, art. 258, 262 legea minelor și art. 68 din regulamentul legii minelor, existența legală a dreptului în vederea valorificării, Comisiunea a dat o greșită calificare legală a faptelor constatate de dânsa și a violat și textele sus citate.

Violarea art. 19 din Constituție, art. 258, 247, 248, 249, 260, 261 și 262 din legea minelor din 1929. Comisiunea de apel respinge cererea noastră de validare și pe considerațiunea că concesiunea nu a avut loc dela 1914 până la 4 Iulie 1924. Judecând astfel, Comisiunea violează art. 19 din Constituție și art. 259, 258, 247, 248, 249, 260, 261 și 262 din legea minelor. Nici un text din legea minelor nu cere ca actele de concesiune sau de valorificare, asimilate acestora, să fie făcute în intervalul dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924. Legea cere numai ca actul de valorificare să aibă dată certă anterior Constituției din 28 Martie 1923. Termenul de care vorbește Comisiunea, se referă la exploatarea normală, iar nu la actele de concesiune și, bine înțeles, numai în cazurile când validarea definitivă a concesiunii e subordonată necesității unei exploatare normale. Or, necesitatea exploatarei normale nu este nici odată cerută când validarea se cere pe baza unui act de concesiune sau pe baza unui act de valorificare asimilat celor de concesiune, nici când validarea se cere de concesionar, nici când ea se cere de proprietar, ca în speță, art. 262 fiind cât se poate de categoric.

De altfel Comisiunea nici nu constată că în intervalul de la 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924 nu ar fi fost în comuna unde este situat terenul de exploatare normală pentru ca să tragă vre-o concluzie din acest fapt, ci numai că, actul a fost făcut anterior datei de 1 August 1914, ceea ce nu interesează, întrucât legea minelor din 1929 și 1924 și art. 19 din Constituție nu cere prin nici un text ca actul de concesiune, respectiv de valorificare să fie încheiat posterior datei de 1 August 1914.

Considerând că printr'un contract autentificat și transcris special în registrele petrolifere, Dr. N. Ruban, și N. Stoicescu, au vândut la 10 Iulie 1914 către Răduță R. Nae și Andrei R. Nae, un teren în întindere de 130 ha., situat în comuna Podenii-Vechi jud. Prahova, conținând acest act de vânzare și următoarea clauză :

Noi vânzătorii N. Stoicescu și Dr. N. Ruban, ne rezervăm în ceea ce privește exploatarea de petrol și orice alt mineral s'ar găsi, dreptul de tovărășie pe din două cu cumpărătorii Răduță R. Nae și Andrei R. Nae, adică cumpărătorii vor avea dreptul la o jumătate și noi vânzătorii la cealaltă jumătate din prețul ce se va încasa din subsol, numerar și redevență.

Concesiunea imobilului pentru exploatare de petrol sau orice alt mineral, nu se va putea face decât cu consimțământul tuturor părților, adică atât al vânzătorilor, cât și al cumpărătorilor, sau cel puțin cu consimțământul cumpărătorilor și unul din vânzători.

În ce privește stricăciunile suprafeței solului cauzate cu ocazia exploatarei, noi cumpărătorii ne însușim întregul preț al despăgubirilor, fiind acesta un drept exclusiv al nostru asupra suprafeței.

Că la Noembrie 1931, terenul din actul de vânzare susmenționat a fost concesionat de Andrei R. Nae, unul din cumpărători și Dr. N. Ruban unul din vânzători și alții, toți în calitate de proprietari concedenți, către Ing. B. Helman, pe termen de 29 ani, prin act de concesiune autentic și transcris în regulă, pentru explorarea și exploatarea de păcură, țigăi, gaze și orice fel de minerale s'ar găsi;

Că la 14 Decembrie 1931, concesionarul Ing. B. Helman, atât în numele proprietarilor concedenți ca mandatar cât și personal ca concesionar, a cerut validarea drepturilor de exploatare prevăzute în contractul de concesiune, invocând art. 258 și urm. din legea minelor și arătând că în comuna Podenii-vechi în cuprinsul căreia se află terenul concesionat, nu exista exploatare normală la data promulgării constituției și că cererea de validare o face pe baza art. 256 și urm. din legea minelor. Întrucât în actul de cumpărare al acestui teren autentic și transcris special la nr. 5230 din 1914, se face rezervă expresă de redevență, ceea ce constituie o valorificare a subsolului;

Că în timpul când cererea de validare era pedentă la prima instanță, soc. „Astra Română“, recurența a devenit cesionara drepturilor de concesiune ale ing. B. Helman, prin act de concesiune autentic și transcris special;

Că prima instanță, Comisiunea de validare dela trib. Prahova prin hotărârea nr. 588 din 1932 Septembrie 23, a admis cererea de validare (cu excepția unei porțiuni de 13 ha.);

Că însă Comisiunea de apel pentru validarea drepturilor miniere s. II depe lângă Curtea de apel București, admitând apelul făcut de Ministerul industriei și Ministerul domeniilor, prin deciziunea nr. 229 din 10 Noembrie 1933, a reformat hotărârea primei instanțe și a respins cererea de validare;

Că instanța de apel motivează deciziunea sa argumentând, între altele, că art. 19 din Constituție când prevede că se va ține seamă de drepturi câștigate întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului și art. 258 din legea minelor prevăzând că drepturile de orice natură dobândite înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923 în orice mod și prin orice act cu dată certă, vor fi recunoscute și validate dacă corespund unei valorificări a subsolului, urmează că pentru proprietari numai existența unei concesiuni implică intențiunea de a-și valorifica dreptul de exploatare a subsolului terenului, concesiune care în speță nu a avut loc pe tot intervalul de timp dela 1914 până la 4 Iulie 1924 data legii minelor; că actul de vânzare din speță în clauza menționată mai sus nu conține nici un transfert de drepturi petrolifere și nici o altfel de transacțiune cu privire la bunurile miniere în sensul sus arătatelor texte de lege, el cuprinde transfertul unui bun imobiliar, cu rezerva expresă a proprietății subsolului în vederea exploatarei, asupra căreia rămân în indiviziune, și ca atare nu îndeplinește condiția de valorificare a subsolului în sensul arătat mai sus;

Considerând că prin motivele de casare recurența susține: 1) că are drept câștigat pe baza actului de vânzare dela 1914, cu clauza reprodusă mai sus, din care rezultă că vânzătorii transmitând cumpărătorilor proprietatea terenului sol și subsol, aceștia au înțeles să cumpere jumătate din subsol în vederea exploatării petrolului, stabilind pentru subsol o toyărășie, prevăzând și condițiile de valorificare a subsolului în vederea extracției petrolului; că dovada intențiunii de valorificare a subsolului rezultă și din faptul transcrierii actului de vânzare în registrele speciale petrolifere; că art. 68 din regulamentul pentru validarea drepturilor câștigate, recunoaște ca acte de valorificare, transacțiile prin care vânzătorul unui imobil își rezervă subsolul în vederea exploatării iar, în speță, jumătate din subsol fusese rezervat în acest scop; că art. 19 din Constituție și art. 238 din legea minelor nu cere un act de concesiune, ci de valorificare sau în cel mai rău caz de transmisiune și că în speță, actul de vânzare dela 1914 cu clauza privitoare la subsol, este un act de transmisiune care constituie o valorificare a subsolului; că prin urmare respingându-se cererea de validare, textele sus citate au fost violate; că instanța de fond a omis să se pronunțe și să motiveze de ce actul de vânzare și elementele invocate de recurentă nu ar constitui acte de valorificare, denaturând clauzele actului de vânzare și omițând a se ocupa de dispozițiunile art. 68 din regulament; II) că instanța de fond constată ea însăși că actul invocat conține transfert imobiliar și că în privința subsolului s'a transmis numai jumătate, iar cealaltă jumătate și-a rezervat-o vânzătorul care a rămas în indiviziune cu cumpărătorul pe subsol în vederea exploatării, rezultă din aceste constatări, conform art. 19 din Constituție, art. 238, 262 din legea minelor și art. 68 din regulament, existența legală a dreptului în vederea valorificării subsolului, prin urmare instanța de fond a dat o greșită calificare legală a faptelor constatate și a violat textele citate; III) că instanța de fond respingând cererea de validare și pe considerațiunea că concesiunea nu a avut loc dela 1914 până la 4 Iulie 1924, a violat art. 19 din Constituție, art. 238, 239, 247, 248, 249, 258, 260, 261, 262 din legea minelor, întrucât nici un text din legea minelor nu cere ca actele de concesiune sau de valorificare, asimilate acestora, să fie făcute în intervalul dela 1 August 1914—4 Iulie 1924, legea cerând numai ca actul de valorificare să aibă dată certă anterior Constituției din 28 Martie 1923.

Considerând că, după cât rezultă din aceste susțineri, recurenta interpretează art. 19 din Constituție și art. 238, 262 din legea minelor, în sensul că, pentru recunoașterea unui drept câștigat, este suficient, fără concursul altor condițiuni, să existe un act de concesiune anterior Constituției sau un „act de valorificare a subsolului” echivalent unui act de concesiune și că chestiunea dacă o convenție conține un act de valorificare a subsolului este o chestiune de intenție manifestată de părți prin clauzele contractului iar în speță, contractul de vânzare dela 1914, prin clauza reprodusă mai sus, conține un act de valorificare a subsolului, intenția părților în acest sens rezultând și din faptul că contractul de vânzare a fost transcris special în registrele petrolifere;

Considerând că art. 19 din Constituție dispune că concesiunile miniere de exploatare (existente la acea dată) se vor respecta; că, prin urmare, trebuie să existe un act prin care să se fi transmis subsolul în scop de exploatare minieră, fiind fără îndoială indiferent dacă actul de transmisiune a fost intitulat act de concesiune sau altfel, sau dacă dreptul asupra subsolului în vederea exploatării a fost transmis pe durată limitată sau perpetuă (în acest din urmă caz concesiunea s'ar reduce la limita prevăzută de lege, conform aceluiaș art. 19 din Constituție, care dispune că nu se pot face concesiuni perpetui și conform dispozițiilor din legea minelor în care se prevede durata maximă a concesiunilor pentru diferite categorii de zăcăminte miniere); că, prin urmare, esențialul este că obiectul convenției părților să fie dreptul de exploatare a bogățiilor subsolului, ceea ce în speță cu drept cuvânt, instanța de fond constată că nu există, întrucât în actul de vânzare dela 1914 nu este vorba de dreptul de exploatare a subsolului, ci numai de un drept de coproprietate asupra subsolului între vânzători și cumpărători pentru cazul când posterior s'ar fi concesionat imobilul pentru exploatarea subsolului, concesiune care nu s'a făcut decât la 1931 către Inginer B. Helman, adică posterior Constituțiunei;

Că o transmisiune de drepturi în vederea exploatării subsolului nu există în actul dela 1914, rezultă clar și precis din însăși clauza invocată de recurentă: „concesiunea imobilului, pentru exploatarea de petrol sau orice alt mineral, nu se va putea face decât cu consimțământul tuturor părților, adică atât al vânzătorilor cât și al cumpărătorilor... „ceea ce însemnează că de transmisiunea dreptului de exploatare minieră nu putea fi vorba decât ulterior și aceasta numai eventual, fiindcă nu se știa atunci dacă se va ivi un concesionar, ceea ce s'a întâmplat abia după 17 ani;

Că acea calificare „act de valorificare a subsolului”, de care se servește recurenta pentru a caracteriza actul de vânzare dela 1914 și a conchide că acel act poate constitui baza unui drept câștigat, este o calitate necunoscută legii și n'are nici un sens precis; că, dacă prin această împerechere de cuvinte, recurenta înțelege un act de transmisiune a subsolului pentru exploatarea zăcămintelor miniere, s'a arătat mai sus că actul de vânzare dela 1914 nu întrunește acest caracter, prin urmare instanța de fond, constatând că zisul act nu conține o convenție în vederea exploatării bunurilor miniere, n'a denaturat actul invocat de recurentă și n'a săvârșit omisiune esențială, nediscutând toate argumentele recurenței cu privire la actul invocat, între care și argumentul că actul a fost transcris special în registrele petrolifere, argumentul fiind inoperant, întrucât acea transcriere n'a putut da actului caracterul intrinsec care-i lipsește;

Considerând că chiar dacă s'ar admite că actul de vânzare dela 1914 conține o concesiune de exploatare minieră în sensul art. 19 din constituție, această împrejurare nu e suficientă, fără concursul altor condiții, să fundeze un drept câștigat;

Considerând că Constituția dela 28 Martie 1923 dispunând prin art. 19 că zăcămintele miniere ale subsolului sunt proprietatea Statului, cu excepția pe o durată limitată a așa ziselor drepturi câști-

gate, n'a determinat ea însăși cazurile și condițiunile în care se pot pretinde drepturi câștigate, ci a lăsat această determinare în sarcina legii minelor, ceea ce rezultă din cuvintele: „O lege specială a minelor va determina normele și condițiunile de punere în valoare a acestor bunuri... Se va ține seama de drepturile câștigate întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului”:

Că prin același art. 19 Constituția prevede că se vor respecta concesiunile miniere de exploatare existente la acea dată și exploatarea minieră existentă făcută de proprietari, dispunând însă că și acestea vor fi supuse normelor ce se vor fixa prin legea minelor;

Considerând că legea minelor, conformându-se dispozițiilor art. 19 din Constituție a fixat cazurile și condițiile pe baza cărora se pot pretinde drepturi câștigate și anume: pentru concesionari în art. 238 comb. 247—248, 256—259, iar pentru proprietari în art. 238 comb. cu 249—250, 260—263;

Că dacă se examinează dispozițiunile tuturor acestor articole se poate vedea că legea minelor ținând seamă de criteriul indicat în art. 19 din Constituție, „întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului” a prevăzut în ce privește cazurile și condițiile drepturilor câștigate, un sistem organic, în care înțelesul fiecărui articol nu este izolat și independent, ci depinde și de înțelesul celorlalte;

Că art. 238 arată condițiile generale comune pentru orice fel de substanțe minerale („drepturile de orice natură” înseamnă drepturile privitoare la orice fel de substanțe minerale art. 2) însă aceste condiții generale nu sunt singurele cerute de lege pentru recunoașterea unui drept câștigat, fiindcă însuși acest articol 238 prin alin. c. trimite la „distingțiunile de mai jos” specificate în alte articole;

Că art. 247—248 arată condițiile speciale pentru concesionari cu privire la orice fel de substanțe minerale;

Că art. 249—250 arată condițiile speciale pentru proprietari cu privire la orice fel de substanțe minerale;

Că art. 256—259 arată condițiile speciale pentru concesionari cu privire la bitumine;

Că, în acest sistem al legii nu se recunoaște în nici un caz drept câștigat, dacă pe lângă condițiile generale din art. 238 nu există și condițiile speciale „după distingțiunile” specificate în articolele care arată condițiile speciale;

Considerând că art. 238 legea minelor dispune că drepturile de orice natură (s'a arătat mai sus ce înseamnă „drepturile de orice natură”) dobândite anterior constituției, vor fi recunoscute și validate (adică sunt drepturi câștigate) dacă îndeplinesc condițiile cerute în citatul articol în alin. a, b. c. dintre care, importantă pentru discuția în speță este condiția din aliniatul c.: „să corespundă unei valorificări a subsolului după distingțiunile de mai jos”;

Că prin cuvintele: „după distingțiunile de mai jos” trebuie să se înțeleagă că se face trimitere la articolele „de mai jos” în care se specifică acele distingțiuni, în raport cu categoria (clasa, subclasa, grupa, art. 2) din care face parte substanța minerală la care se referă dreptul pretins și anume: la art. 247—250 și 256—263 iar nu la articolele care urmează imediat după art. 238, fiindcă aceste articole (art. 239—244) nu se ocupă de condițiile drep-

turilor câștigate ci de normele procedurale pentru recunoașterea și validarea lor dela caz la caz;

Că în ce privește categoria bituminelor (art. 2 I. b.) din care face parte și obiectul concesiunii în speță, legea minelor conține distingțiunile (la care trimit art. 238 alin. c. cu privire la valorificarea subsolului și determinarea drepturilor câștigate pentru concesionari) în art. 256—259, iar pentru proprietari în art. 260—263;

Considerând, în scurtă enunțare, că legea minelor recunoaște drepturi câștigate pentru concesionari, în ce privește concesiunile pentru bitumine (anterioare constituției) dacă (pe lângă alte condiții ce nu interesează discuția în speță) îndeplinesc alternativ una din următoarele condiții:

1) Dacă aveau exploatare normală între 1 August 1914—4 Iulie 1924 (art. 238 comb. 256 alin. 1);

2) Dacă terenul este situat într-o comună în cuprinsul căreia a existat exploatarea normală în perioada de timp arătată (art. 238 comb. 256 al. II);

3) Dacă n'a existat exploatare normală în comuna respectivă (cum e cazul în speță), cererea de validare va fi declarată admisibilă, însă concesiunea nu va fi validată (adică nu se va recunoaște drept câștigat) decât, dacă concesionarul, în interval de maximum 10 ani, socotit dela 4 Iulie 1924, va executa lucrările necesare pentru punerea în valoare a subsolului printr-o exploatare normală (art. 238 comb. 258);

Că prin urmare în acest caz, (când n'a existat exploatare normală în comuna respectivă) nu e suficient să existe un act de concesiune anterior contestațiunii (cum susține recurenta), deoarece pe lângă această condiție, legea cere și condiția unei valorificări a subsolului, dovedită prin realizarea unei exploatare normale, după introducerea cererii de validare, într'un timp, determinat, condiție fără de care legea nu recunoaște drept câștigat și concesiunea nu poate fi validată;

Că nu există în legea minelor nici un caz în care s'ar recunoaște drept câștigat, numai în baza împrejurării că ar exista un drept de concesiune (sau de proprietate) anterior Constituției, iar interpretarea contrară, susținută de recurentă, s'ar putea admite numai în ipoteza când n'ar exista în legea minelor dispozițiunile art. 238 al. c. 247—250 și 256—263, cari afară că pe lângă existența unui drept de concesiune (sau de proprietate) anterior constituției, trebuie să existe în mod concomitent și alte condiții, pentru recunoașterea drepturilor câștigate;

Că prin valorificarea subsolului, în sensul legii minelor și art. 19 din Constituție, nu se înțelege o valorificare convențională, operată de părți printr'un act de concesiune sau printr'un act ce s'ar numi act de valorificare a subsolului, ci e vorba de o valorificare reală și anume: 1) de cazul când s'a realizat pe terenul respectiv o exploatare normală (art. 238 alin. c, combinat cu art. 247—249, 256, 258, 260, 262) pentru că prin aceasta se dovedește existența în subsol a unor substanțe minerale, ceea ce în adevăr îl valorifică, adică îi dă o valoare deosebită de a suprafeței și II) de cazul când terenul se află situat în anumită vecinătate, de terenuri pe care se găsesc exploatare normale (art. 238 alin. c, comb. 249 alin. III—IV, 257, 259 al. II, 261) fiindcă această împrejurare face probabilă existența de substanțe minerale și în subsolul aceluia teren:

Că, este în afară de orice îndoială, instanțele de validare n'au căderea să constate prin apreciere existența unei valorificări a subsolului și ca consecință existența unui drept câștigat în afară de cazurile și condițiunile fixate de legea minelor, fiindcă o asemenea cădere nu este prevăzută nici în art. 19 din Constituție, nici în legea minelor, iar dacă s'ar admite soluția contrară (susținută de recurență), nu s'ar mai putea înțelege de ce art. 19 din Constituție a lăsat în sarcina legii minelor determinarea cazurilor și condițiilor pentru recunoașterea drepturilor câștigate și deci legea minelor a făcut această determinare prin art. 238 comb. cu 247, 250 și 256—263 cari arată formal și categoric în ce cazuri și condiții se poate recunoaște drept câștigat:

Considerând că pentru proprietari, în ce privește bituminele, legea prevede drepturi câștigate în următoarele cazuri (în afară de cazurile ce nu interesează discuția în speță) :

1) Proprietarii care aveau exploatare normală între 1 August 1914—4 Iulie 1924 (art. 260) :

2) Proprietarii ale căror terenuri sunt situate într-o comună în cuprinsul căreia a existat exploatare normală în intervalul arătat (art. 261) :

3) Proprietarii ale căror terenuri se găseau concesionate la data de 4 Iulie 1924 și concesionarii au fost validate însă în urmă aceste concesii validate au încetat, indiferent de cauza încetării, au drept câștigat pentru timpul ce rămâne dela încetarea concesionilor până la expirarea duratei maxime prevăzute de lege pentru concesii (art. 262 comb. cu 249—250) :

Considerând că, în speță, concesionarul a cerut validarea atât ca procurator în numele proprietarii concedenți (proprietarii concedenți: vânzătorii și cumpărătorii din actul dela 1914), cât și personal ca concesionar (pe baza actului de concesie dela 1931) arătând el însuși în cererea de validare că n'a existat exploatare normală în comuna respectivă, rezultă că în această situație (arătată chiar de parte) validarea cerută ca concesionar nu putea fi admisă, chiar dacă actul dela 1914, s'ar considera ca act de concesie (fie pentru vânzători întrucât și-au rezervat jumătate din subsol fie pentru cumpărători), deoarece nu s'ar fi putut recunoaște drept câștigat decât, dacă în intervalul de maximum 10 ani, socotit dela 4 Iulie 1924, ar fi executat lucrările necesare pentru punerea în valoare a subsolului printr-o exploatare normală (art. 238 comb. cu 258) :

Că în ce privește validarea cerută în numele proprietarilor concedenți recurența a invocat art. 262, care prevede cazul următor (enunțat și mai sus : pentru proprietari în ce privește bituminele Nr. 3) : proprietarul al cărui teren se găsește concesionat la data de 4 Iulie 1924 și concesiunea a fost validată, însă această concesie validată încetând din vre-o cauză oarecare, proprietarul în această situație, are drept câștigat pentru timpul ce rămâne dela încetarea concesiei până la expirarea duratei maxime prevăzute de lege pentru concesii (art. 262 trebuie comb. cu 250 la care face trimitere și cu art. 249 la care art. 250 face trimitere) : că, în speță, neexistând o concesie validată și încetată posterior validării, nu se poate recunoaște drept câștigat pe baza art. 262 :

Că, prin urmare, instanța de fond, respingând cererea de validare, n'a violat art. 19 din Constituție, nici art. 238 și 262 din legea minelor :

Considerând că recurența mai susține că s'a omis a se aplica și s'a violat art. 68 din regulamentul pentru validarea drepturilor miniere, care are cuprinsul următor : „proprietarii cari au vândut terenurile lor înainte de promulgarea constituției din 28 Martie 1923, rezervându-și dreptul de exploatare a substanțelor minerale, păstrează acest drept în condițiunile prevăzute de legea minelor pentru concesionari și dacă s'au conformat dispozițiilor privitoare la recunoașterea și validarea drepturilor câștigate” :

Considerând că, prin această dispoziție, nu s'a creat și nici nu se putea crea prin regulament un nou caz de drepturi câștigate, deosebit de cazurile prevăzute în lege : că e vorba de un proprietar care vânzându-și terenul înainte de 28 Martie 1923, însă rezervându-și dreptul de exploatare a subsolului, în acest caz, regulamentul consideră pe proprietar ca pe un concesionar ceea ce nu e contrar spiritului legii minelor, însă pentru recunoașterea dreptului câștigat de concesionar, însuși citatul articol din regulament îi cere condițiile prevăzute de legea minelor pentru concesionari, și întrucât, după cum s'a văzut mai sus, în speță nu sunt întrunite condițiile pentru existența dreptului câștigat nici în ipoteza că actul dela 1914 ar fi considerat ca un act de concesie (fie pentru vânzători întrucât își rezervă jumătate din subsol, fie pentru cumpărători), rezultă că nu s'a violat citatul articol din regulament și nu s'a comis omisiune esențială :

Considerând că prin motivul de casare, privitor la argumentul instanței de fond cum că în speță n'a existat o concesie de exploatare dela 1914—4 Iulie 1924, recurența susține că prin această argumentare, instanța de fond a violat art. 19 din Constituție și art. 238, 239, 247—249, 258, 260—262 din legea minelor, întrucât prin aceste articole nu se cere ca o concesie să fi fost făcută între 1 August 1914—4 Iulie 1924, ci se cere numai ca concesiunea să fie anterioară constituției, motivul de casare este nefondat, pentru că instanța de fond n'a înțeles să spună altceva decât că în speță nu există o concesie de exploatare anterioară constituției :

Considerând că în ce privește chestiunea că în deciziunea instanței de fond ar exista contradicție între unele motive și deci confuziune, nemotivare și exces de putere, discuția acestei chestiuni este inutilă, pentru că instanța de fond, respingând cererea de validare, deciziunea ei se menține pe motivul că actul de vânzare dela 1914 nu conține o convențiune de exploatare a bunurilor miniere :

Că în consecință motivele de recurs discutate mai sus, urmează a fi respinse, acordându-se intimațiilor lei 3.000 cheltueli de judecată, fixate prin apreciere, iar motivul de neconstituționalitate a art. 260, 261, 262 din legea minelor, ca fiind contrare art. 19 din Constituție, urmează a se trimite spre rezolvare Secțiunilor-Unite.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge motivele de casare, etc.

NOTĂ. — Deciziunea Nr. 669 din 28 Iunie 1934, a Inaltei Curți de Casație și Justiție s. II-a, a produs o adevărată surpriză în lumea judecătorească. Instanța supremă, prin această hotărîre, foarte amplu motivată, stabilește principii care sunt în completă contradicție cu principiile consacrate de aceeași instanță, prin-

tr'o serie întreagă de deciziuni anterioare. De aceia ne îngăduim să discutăm, în puține cuvinte, jurisprudența instanței supreme.

Speța în care s'a pronunțat deciziunea Nr. 669 din 1934, este următoarea :

Proprietarii moșiei Clementinul, din comuna Podenii Vechi, Jud. Prahova, la 10 Iulie 1914, vând această moșie, prevăzând în contract următoarele :

Noi vânzători ne rezervăm asupra subsolului, în ceea ce privește exploatarea de petrol și orice alte minerale s'ar găsi, dreptul de tovărășie pe din două cu d-nii cumpărători, adică d-nii cumpărători vor avea dreptul la o jumătate și noi vânzători la cealaltă jumătate din prețul ce se va încasa din subsol, numerar și redevență. Concesiunea imobilului vândut pentru exploatarea de petrol sau orice alt mineral, nu se va putea face decât cu consimțământul tuturor părților, adică atât al vânzătorilor, cât și al cumpărătorilor, sau cel puțin cu consimțământul vânzătorilor și unul din cumpărători, sau cu consimțământul cumpărătorilor și unul din vânzători. Se specifică că fiecare din vânzători și din cumpărători pot să cedeze drepturile sale ce are în imobilul vândut în ce privește concesiunea lui pentru exploatarea petroliferă sau alte minerale, în limita drepturilor specificate mai sus. În ceea ce privește stricăciunile suprafeței solului, cauzate cu ocazia exploatarei, noi cumpărători ne însușim întregul drept al despăgubirilor, fiind acesta un drept al nostru exclusiv asupra suprafeței solului.

Contractul de vânzare a fost autentificat de Tribunalul Prahova și transcris, atât în registrul de mutațiuni imobiliare, cât și în registrul special de petrol prevăzut de legea de consolidare.

La 28 Martie 1923, se promulgă noua Constituțiune, care în art. 19 spune că :

Zăcămintele miniere, precum și bogățiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea Statului. Se va ține însă seamă de drepturile câștigate, întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului și după distincțiunile ce se vor face în legea specială.

La 4 Iulie 1924, se promulgă legea minelor, modificată apoi la 28 Martie 1929. În partea III-a a acestei legi se ocupă de recunoașterea și validarea drepturilor câștigate. În primul rând art. 238, stabilește principiul general, că :

Drepturile de orice natură care intră în prevederile acestei legi și care sunt dobândite în diferite ținuturi ale României înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923, în orice mod și prin orice act cu dată certă, vor fi recunoscute și validate, după normele legii de față și sub următoarele condițiuni :

a) Drepturile să fie dobândite cu respectul legilor, decretelor-legi, regulamentelor și oricăror altor dispozițiuni de acest fel, cari erau în vigoare la data dobândirii lor;

b) Drepturile reclamate să nu vătămă drepturile pe care Statul le are: prin legea pentru lichidarea bunurilor supușilor streini, foști inamici, din 15 Iulie 1923, prin legile pentru reforma agrară și legea de interpretare a dispozițiunilor art. 24 din legea pentru reforma agrară din Vechiul Regat, publicată în Monitorul Oficial nr. 76 din 1 Aprilie 1926, precum și prin orice alte legi, decrete-legi, regulamente, ordonanțe sau prin acte internaționale;

c) Să corespundă unei valorificări a subsolului după distincțiunile de mai jos.

Toate drepturile care nu vor fi validate rămân desființate.

Art. 239 obligă pe oricine a dobândit un drept, de orice natură, care intră în prevederile acestei legi, în

baza oricărui titlu, înainte de promulgarea Constituției, să ceară Comisiunei de validare, în termen de un an dela promulgarea legii din 4 Iulie 1924, recunoașterea și validarea dreptului său. Termenul acesta a fost prelungit până la 1 Iulie 1927 de legea publicată în Monitorul Oficial nr. 77 din 1927. Sunt scutiți de obligațiunea de a cere validarea în termenul de mai sus, numai proprietarii sau posesorii de terenuri, asupra cărora pot fi validate drepturi miniere. Ei sunt obligați să ceară validarea acestor drepturi numai dacă și când voesc să execute lucrări miniere pentru valorificarea terenurilor lor.

Art. 262 și 249 al. II recunosc drepturi câștigate proprietarilor, ale căror terenuri erau concesionate la data promulgării legii minelor din 4 Iulie 1924 după expirarea sau încetarea din orice cauză a concesiunilor. În toate cazurile art. 250 dispune că, drepturile prevăzute pentru proprietari, vor fi recunoscute și validate, numai dacă, după legile în vigoare la promulgarea Constituției, substanța minerală respectivă era lăsată la libera și exclusivă dispoziție a proprietarului suprafeței. În această categorie intră substanțele bituminoase în vechiul regat, cărbunii în Crișana, Maramureș, Părțile Ungurene și Banat, afară de părțile grănicerești și apele minerale în tot cuprinsul țării. (A se vedea nota pe care am publicat-o în *Pandectele Române* 1933, partea I, pag. 178 și urm.).

În temeiul acestor texte de lege, atât vânzătorii, cât și cumpărătorii moșiei Clementinul, tovarăși pe din două pe dreptul de a exploata petrol și orice alt mineral din subsolul ei, au cerut printr'un mandat comun, ca să li se recunoască și să se valideze dreptul lor, așa cum era prevăzut în actul de vânzare din anul 1914. Moșia această nefiind exploatată și fiind situată într'o comună în care se susține că nu au existat exploatare petroliferă, cererea de validare a fost admisă de comisiunea de pe lângă Tribunalul Prahova — prin hotărîrea nr. 588 din 1932 — în temeiul art. 262 din legea minelor.

Socotim că soluțiunea primei instanțe era perfect juridică. În adevăr, art. 19 din Constituție nu expropriează, — cum s'a susținut pe nedrept, — zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului, ci declară numai că aceste bogății constituie o avuție națională. Nu putea pactul nostru fundamental, să decreteze o expropriere în mod gratuit, în folosul Statului, fără nici un fel de despăgubire pentru proprietarul expropriat. Aceasta ar fi fost în contradicție cu art. 17 din Constituție, care spune că proprietatea de orice natură este garantată și că nimeni nu poate fi expropriat decât după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

De aceia, ori de câteori se constată că zăcămintele miniere au fost valorificate, fie prin lucrări de explorare sau exploatare, fie din alte acte din care să rezulte că proprietarii suprafeței sau alte persoane, au înțeles să le considere, potrivit legilor în vigoare, că pe un element al patrimoniului lor, Constituția a ținut seamă de aceste acte de valorificare și le-a recunoscut ca drepturi câștigate. Nici nu putea pactul nostru fundamental să scoată, fără nici un echivalent, din patrimoniul unei persoane o bogăție, în cazul când acea persoană s'a comportat ca proprietar al acestei bogății și când legile anterioare i-au recunoscut această proprietate.

În cazul nostru atât foștii cât și actualii proprietari, nu puteau fi expropriați, fără nici o despăgubire, de drepturi pe care le-au rezervat asupra sub-

solului moșiei Clementinul prin actul de vânzare din 10 Iulie 1914.

Aceste drepturi trebuiau să fie recunoscute și validate, pentru că, în caz contrar am fi avut de a face cu o confiscare.

Prima instanță, urmând în această privință o jurisprudență bine fixată a instanțelor de fond, a considerat actul de vânzare ca și când ar fi conținut nu numai o vânzare a suprafeței, dar și o concesiune a subsolului.

Vânzătorul, rezervându-și jumătate din produsul exploatarei petrolifere a terenului vândut — spune aceeași comisiune prin hotărîrea nr. 173 din 1931 — însemnează că a transmis nu numai proprietatea suprafeței, dar, prin rezerva pe care a făcut-o, a înțeles să transmită și concesiunea subsolului. Prin acest act părțile s'au referit nu numai la valoarea suprafeței, ci au avut în vedere și bogățiile petrolifere ale subsolului, pe care le-au valorificat astfel prin încheierea acestei tranzacțiuni, asemănată unui contract de concesiune. Art. 262 din legea minelor nu prevede în ce formă să fie făcută concesiunea și nici ce clauze trebuie să cuprindă un asemenea act pentru a acorda proprietarilor drepturi câștigate, după cum nici un alt text de lege nu stabilește care sunt elementele unui contract de concesiune, iar pe de altă parte art. 238 dispune că drepturile de orice natură, dobândite în orice mod, și prin orice fel de act cu dată certă, vor fi recunoscute după normele legii de față. (*Pandectele Române*, 1933, pag. 175).

Dacă art. 262 din legea minelor a întrebunințat cuvântul de concesiune, însemnează că s'a ocupat de *eo quod plerumque fit*, adică de actul juridic obișnuit cel mai categoric, care stabilește raporturile dintre concedenți și concesionar, tocmai în vederea exploatarei, deci intenția cea mai precis manifestată pentru punerea în valoare a subsolului. Aceasta nu însemnează însă că o asemenea intențiune nu poate să rezulte și nu poate fi tot atât de bine manifestată și printr'un alt act juridic, de altă natură: destul este că actul acesta să conțină elementele necesare care duc la stabilirea certă și indiscutabilă a intențiunii de punere în valoare a subsolului și să aibă o dată certă anterioară promulgării Constituției. (Deciziunea Nr. 152 din 1932 a Comisiunii de Apel s. I.).

În acelaș sens s'a mai pronunțat comisiunea de validare din județul Prahova, prin hotărîrile nr. 150 din 1926, 10 din 1930, 15 din 1930, 72 din 1930, 171 din 1930 și comisiunea de apel s. II-a, prin deciziunile nr. 10 din 1930 și 23 din 1930, publicate în *Legea Minelor*, comentată și adnotată, de G. D. Dimitrescu și Grigore Dobrescu, sub art. 238 la nr. 18 și sub art. 263 la nr. 13, 14, 17, 20 și 23. Mai cităm și următoarele deciziuni nepublicate: deciziunile nr. 13 din 1931, 72 din 1931, 73 din 1931, 49 din 1934, 50 din 1934 ale comisiunii de apel s. I; deciziunea nr. 23 din 1931, a Comisiunii de apel s. II-a; hotărârile nr. 569 din 1933, 492 și 433 din 1934 ale Comisiunii de validare din jud. Dâmbovița; hotărârile nr. 241 din 1934, 352 din 1932 ale Comisiunii de validare din jud. Prahova.

Înalta Curte de Casație s. II-a a confirmat jurisprudența instanțelor de fond, prin deciziunile nr. 695 din 1931 (legea minelor adnotată de G. D. Dimitrescu și Grigore Dobrescu pag. 549 nr. 12), 705 din 1932 (*Pandectele Române* 1933, p. I, pag. 175) și 409 din 1932 nepublicată.

Chiar și Ministerul de Industrie și Comerț a recu-

noscute că aceste soluțiuni sunt juste. De aceea, art. 77 din regulamentul pentru validarea drepturilor câștigate, publicat în Monitorul Oficial nr. 78 din 5 Aprilie 1928, spune că:

Foștii proprietari ai unui bun pe care l'au vândut înainte de promulgării Constituției, reținându-și dreptul de a dispune de subsol pentru exploatarea substanțelor bituminoase, conservă acest drept, îndeplinind formele cerute pentru proprietari, prevăzute în lege și regulament la rubrica respectivă; de asemenea conservă dreptul de a dispune de substanțele bituminoase din subsolul lor, și proprietarii cari au concesiionat exploatarea subsolului minier, rezervând dreptul de a exploata bitumele, cu obligația de a îndeplini formalitățile cerute pentru proprietari.

Art. 68 din noul regulament, publicat în Monitorul Oficial nr. 278 din 8 Decembrie 1930, spune că:

Proprietarii care au vândut terenurile lor, înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923, rezervându-și dreptul de exploatare al substanțelor minerale lăsate prin legiunile în vigoare la data vânzării, la libera și exclusivă lor dispoziție, păstrează acest drept în condițiunile prevăzute de legea minelor pentru concesionar, dacă s'au conformat dispozițiunilor privitoare la recunoașterea și validarea drepturilor concesionarilor.

Singura chestiune controversată a fost aceea de a ști dacă într'un asemenea caz, validarea trebuie făcută pe baza art. 258 din legea minelor, după care concesiunile privitoare la terenuri care sunt situate în comunele unde nu au existat exploatare normale, vor fi declarate admisibile și vor fi validate definitiv, numai dacă în intervalul de zece ani dela promulgarea legii din 4 Iulie 1924, vor avea pe ele o exploatare normală, — sau dacă trebuie aplicat art. 262 după care proprietarii pot valida în mod definitiv terenurile lor, dacă acestea erau concesionate la data promulgării legii minelor.

Prima soluție a fost adoptată de comisiunea de apel s. II, prin deciziunile nr. 23 din 1931, 22 din 1931, 19 din 1930 și 24 din 1931 (*Buletinul Curților de Apel*, 1931, speța 134). De cealaltă părere a fost comisiunea de apel s. I prin deciziunile nr. 13 din 1931, 72 din 1931, 73 din 1931, 132 din 1932 și comisiunea de apel s. II, prin deciziunea nr. 23 din 1930.

Înalta Curte de Casație s. II-a prin deciziunile nr. 169 din 1932, 228 din 1932 și 32 din 1933 a adoptat această ultimă soluție și a decis că validarea trebuie acordată în conformitate cu art. 262 din legea minelor, nu pe baza art. 258 din aceeași lege.

Hotărîrea de validare a moșiei Clementinul, pronunțată de comisiunea de pe lângă Trib. Prahova, era prin urmare, cât se poate de juridică. Cu toate acestea, Comisiunea de apel s. II-a, prin deciziunea nr. 229 din 1933, reformează această hotărîre și respinge cererea de validare, pe considerațiunea că pentru proprietari, numai existența unei concesiuni implică intențiunea de a-și valorifica dreptul de exploatare al subsolului terenului, concesiune care în speță nu a avut loc. Actul de vânzare, în clauza menționată mai sus, nu conține nici un transfer de drepturi petrolifere și nici o altfel de tranzacțiune cu privire la bunurile miniere, el cuprinde transferul unui bun imobiliar, cu rezerva expresă a proprietății subsolului, în vederea exploatarei, asupra căreia părțile rămân în indiviziune, și ca atare actul nu îndeplinește condițiunea de valorificare a subsolului.

Soluțiunea instanței de apel era manifest greșită.

Cu toate acestea ea a fost confirmată de Inalta Curte de Casație, prin deciziunea nr. 669 din 1934. Pentru a respinge recursul instanța supremă pleacă dela principiul că art. 19 din Constituție, dispunând că se vor respecta concesiunile miniere de exploatare, înseamnă că trebuie să existe un act prin care să se fi transmis subsolul în scop de exploatare minieră. Esențial e —spune Inalta Curte—ca obiectul convențiunii părților să fie dreptul de exploatare al bogățiilor subsolului ceea ce în speță nu există, întrucât, în actul de vânzare din 1914, nu este vorba de dreptul de exploatare al subsolului, ci numai de un drept de coproprietate asupra subsolului între vânzători și cumpărători. Pentru cazul când posterior s'ar fi concesionat imobilul pentru exploatarea subsolului. Calificarea de „act de valorificare a subsolului” este o calificare necunoscută legii și n'are nici un sens precis, astfel încât, instanța de fond constatând că actul din 1914 nu conține o concesiune în vederea exploatarei bunurilor miniere, bine a respins cererea de validare.

Argumentarea Inaltei Curți de Casație este greșită. În primul rând nu este exact ca art. 19 din Constituție ar dispune că se respectă numai concesiunile miniere de exploatare și că drepturile câștigate nu ar putea rezulta decât printr-o convențiune prin care să se fi transmis subsolul în scop de exploatare minieră. Articolul acesta din pactul nostru fundamental, în aliniatele 3, 4 și 5 prevede că:

Se va ține seamă de drepturile câștigate, întru cât ele corespund unei valorificări a subsolului și după distincțiunile ce se vor face în legea specială.

Concesiunile miniere de exploatare, instituite sau date, conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatarea miniere existente făcute de proprietar, numai cât timp le vor exploata. Nu se vor putea face concesiuni perpetue.

Toate concesiunile și exploatarea prevăzute în aliniatul precedent vor trebui să se conformeze regulilor ce se vor stabili prin lege, care va prevedea și maximum de durată al acestor concesiuni și exploatare și care nu va trece de 50 ani dela promulgarea acestei Constituțiuni.

Ce a înțeles legiuitorul constituant prin expresiunea de *valorificare a subsolului*? Ne-o spune raportul d-lui N. D. Chirculescu către Adunarea Deputaților. Când enumără persoanele care se vor bucura de drepturi câștigate, după ce menționează pe concesionarii cu contracte, fie că exploatează, fie că nu exploatează concesiunile lor, și pe proprietarii cari exploatează singuri (articolul 19 aliniatul IV), vorbește în al treilea rând, de *proprietarii cari nu exploatează*, terenurile lor, fie că au încetat concesiunile date de ei, fie că n'au făcut concesiuni, dar terenurile lor se găsesc înconjurate de exploatare, care le dau o valoare mai mult sub raportul subsolului de cât al suprafeței. În această categorie intră și acei cari, cumpărând proprietățile, prețul dat de ei sau alte elemente edificatoare, dovedesc că au avut în vedere, nu suprafața terenului, ci bogățiile subsolului.

Și mai departe raportul arată că la această a treia categorie de persoane se referă aliniatul al III-lea al art. 19 din Constituție, când spune că, se va ține seamă de drepturile câștigate care corespund unei valorificări a subsolului, iar nu la concesionari și la proprietarii care au exploatare proprii, întrucât de aceste categorii s'a ocupat aliniatul următor. În același sens sunt și declarațiunile făcute în Senat, de Minis-

trul Agriculturii și Domeniilor Al. Constantinescu (*Constituția României*, adnotată de *Lascarov Moldovanu* și *Sergiu Ionescu*, pag. 144, 145 și 150).

Prin urmare nu este exact că pactul nostru fundamental respectă numai concesiunile prin care se transmit dreptul de exploatare al subsolului. În afară de aceste concesiuni și de exploatarea miniere, făcute de proprietari, art. 19 din Constituție mai respectă drepturile câștigate și atunci când ele rezultă din alte acte de valorificare, cum ar fi de exemplu din acte de vânzare în care prețul dat de cumpărător, sau alte elemente edificatoare dovedesc că au avut în vedere nu numai suprafața terenului, dar și bogățiile subsolului. Cum a putut prin urmare instanța supremă să afirme și aceasta, întemeindu-se numai pe textul art. 19 din Constituție, că dreptul câștigat există numai atunci când s'a transmis subsolul în vederea unei exploatare, nu și atunci când vânzătorii își rezervă în total sau în parte subsolul în scopul unei viitoare concesiuni sau exploatare?

Deciziunea Inaltei Curți de Casație ne-a surprins cu atât mai mult cu cât aceeași instanță, prin deciziunea nr. 705 din 1932, a stabilit că:

Art. 19 din Constituție, prin spiritul și rațiunea sa, exceptând dela principiul că toate zăcămintele miniere și zăcămintele subsolului sunt proprietatea Statului, pe toți acei cari au drepturi câștigate corespunzătoare unei valorificări a subsolului, s'a referit, prin această dispozițiune, la concesionarii și proprietarii cari exploatează singuri terenurile lor, la proprietarii cari nu au exploatare, dar ale căror terenuri au căpătat valoare după urma exploatareilor făcute anterior pe ele, sau pe terenurile din vecinătatea lor, cât și la toți acei care cumpărând proprietățile lor, prin prețul oferit de de ei, sau prin alte elemente edificatoare, dovedesc că prin cumpărarea făcută au avut în vedere, nu atât suprafața terenului cumpărat, cât mai cu seamă bogățiile subsolului.

Noua lege a minelor din 28 Martie 1929 întocmind, potrivit prevederilor Constituției, noul regim privitor la toate zăcămintele substanțelor minerale și bogățiile subsolului, prin art. 262 prevede că proprietarii suprafeței ale căror terenuri erau concesionate la data promulgării legii minelor din 4 Iulie 1934, după încetarea din orice cauză a acestor concesiuni, au dreptul să dispună de bituminele aflate în aceste terenuri până la expirarea termenelor prevăzute în partea II-a a legii ca durată maximă de concesiune pentru bitumine.

Acest text, întrebându-l expresiunea generală de „terenuri concesionate”, nu prescrie, nici el și nici vre-un alt text de lege ce clauze și elemente trebuie să cuprindă un contract de concesiune și în ce formă trebuie să fie făcută o concesiune, și ca atare, potrivit principiilor generale, este neîndoios că prin concesiune sau contract de concesiune, se înțelege orice fel de tranzacțiune sau de convențiune referitoare la exploatarea subsolului, fie că această tranzacțiune ar fi cuprinsă într-un contract de concesiune și arendare, fie că ea ar fi cuprinsă într-un act de vânzare sau în orice fel de act.

Fără de cele arătate mai sus, fiind constatat de către instanța de fond, că vânzătorul, rezervându-și jumătate din produsul exploatarei petrolifere a terenului vândut, fie că exploatarea s'ar face de către cumpărător sau de o altă persoană, prin această vânzare cu rezervă, vânzătorul a transmis cumpărătorului, atât proprietatea suprafeței, cât și concesiunea subsolului. (*Pandectele Române*, 1933, partea I-a, pag. 175; *Jurisprudența Română*, 1933, Nr. 12—13, speța 91).

Reproducem și următoarele considerente din deciziunea Inaltei Curți de Casație s. II, nr. 695 din 1931:

Comisiunea de apel decide că actul de concesiune, nefiind un act solm, elementele sale pot rezulta din orice fel de tranzacțiune, independent de intitularea ei și independent de orice alte convențiuni cu care ar fi legate; că un act de vânzare, prin care o parte își rezervă o redevență numai de 5%, transmitând restul de 95% din subsol, prezintă în mod incontestabil, caracterul unei concesiuni a subsolului și faptul că prin acelaș act se transmite și proprietatea suprafeței nu-i poate răpi acest caracter; că deci actul de achiziție al proprietății nu poate fi considerat decât drept un act cu caracter mixt, de vânzare a suprafeței, și concesiune a subsolului, așa că proprietarii sunt în drept să dispună de produsele subsolului, conform art. 262 din lege.

Prin motivul de casare recurentul susține că instanța de fond a violat dispozițiunile art. 262 din legea minelor, prin aceea că acest text cerând, pentru ca proprietarii să se prevaleze de dispozițiunile lui, să fi avut pe terenul a cărui validare se cere, o concesiune la data promulgării legii minelor, fapt ce nu s'a constatat în speță, întrucât clauza de rezervă de redevență, inserată în actul de vânzare, nu poate fi asimilată cu o concesiune în spiritul art. 262 din legea minelor.

Susținerea recurentului este neîntemeiată — spune Înalta Curte — întrucât, după cum s'a arătat mai sus, instanța de fond interpretând actul în chestiune, în raport cu înțelesul și spiritul general al legii minelor, adică să fie vorba de terenuri ce fusseră valorificate în ceea ce privește subsolul și independent de forma juridică a actului de valorificare, a ajuns la constatarea făcută în fapt, că acest act prezintă caracterul unei concesiuni. (*Legea Minelor* de G. D. Dimitrescu și Gr. Dobrescu, pag. 549, nr. 12).

În acest sens este și deciziunea nr. 409 din 1932 a Curții de Casație secția II-a, nepublicată.

Prin decizia supusă recursului — spune Înalta Curte — instanța de apel stabilește că în intenția părților contractante la încheierea actului de vânzare din 1918 a fost atât de a transfera proprietatea solului terenului descris în act, cât și de a valorifica subsolul, prin acordarea de către fostul proprietar noului achizitor al dreptului de concesiune a lui, în vederea unei exploatare miniere. În sprijinul acestei convingeri și pentru a motiva că vânzătorul avea drepturi câștigate, instanța de fond învoacă prin care se stipulează că dacă cumpărătorul va concesiunea terenul, se va cuveni vânzătorului o redevență de 2%, deducând din această clauză că vânzătorul cu mult înainte de promulgarea Constituției a valorificat subsolul terenului în cauză, independent de sol și că deci noile dispozițiuni Constituționale l-a găsit cu drepturi câștigate, care urmează a fi respectate, atât față de el, cât și față de aceia care dețin aceste drepturi dela el, — comisiunea de apel nu a făcut decât să dea acestei clauze o interpretare potrivită cu înțelesul ei și nu a violat art. 19 din Constituție și 258 din legea minelor.

* *

Înalta Curte de Casație în decizia criticată susține că în legea minelor nu există nici un caz în care s'ar recunoaște drept câștigat numai în baza împrejurării că ar exista un drept de concesiune anterior Constituției. Că prin valorificarea subsolului nu se înțelege o valorificare convențională, operată de părți printr'un act de concesiune sau printr'un act ce s'ar numai act de valorificare a subsolului, ci este vorba de o valorificare reală și anume: 1) De cazul când s'a realizat pe terenul respectiv o exploatare normală și 2) De cazul când terenul se află situat în vecinătate de terenuri pe care se găsesc exploatare normale.

Concluzia la care ajunge instanța supremă este și de data aceasta greșită. În primul rând nu este exact

că în legea minelor nu ar exista nici un caz în care s'ar recunoaște drept câștigat numai în baza unui act de concesiune. Este suficient să menționăm dispozițiunile ultimelor trei aliniate ale art. 239 care spun că :

Sunt deasemenea scutite de obligațiunea recunoașterii și validării drepturile asupra terenurilor petrolifere, care erau consolidate sau în curs de consolidare, conform legii de consolidare, la 4 Iulie 1924, data promulgării legii minelor. Aceste drepturi sunt supuse obligațiunii de înscriere în Cărțile Miniere speciale prevăzute de art. 244, care operațiune trebuie să fie cerută în termenul acordat de lege pentru depunerea cererilor de recunoaștere și validare a drepturilor câștigate. Înscrierea se va putea face numai dacă drepturile aflate în această situație îndeplinesc condițiile cerute de art. 258 punctul b. Drepturile care nu vor fi înscrise în termeni arătați, rămân desființate.

Prin urmare legea minelor, recunoaște drepturi câștigate tuturor concesiionarilor cari aveau terenurile lor consolidate sau în curs de consolidare la data de 4 Iulie 1924, scutindu-i chiar de formalitățile validării și aceasta, fie că terenurile au fost exploatate sau nu, fie că se găsesc situate într'o comună unde au existat exploatare normale sau în comunele unde nu au existat nici un fel de exploatare. Cei mai mulți deținători de concesiuni petrolifere anterioare legii minelor se găsesc în această situație, deoarece, aproape toți au cerut consolidarea terenurilor lor, întrucât această formalitate puțin costisitoare, le acordă numai avantaje, și era singura care le dădea o siguranță completă a drepturilor lor. Când, prin urmare, toți concesiionarii se bucură de drepturi câștigate, pentru terenurile care nu sunt nici exploatate, nici în vecinătatea altor exploatare, cum a putut instanța supremă să afirme, în deciziunea sa, că în legea minelor nu există nici un caz în care s'ar recunoaște drept câștigat, numai în baza împrejurării că ar exista un drept de concesiune anterior constituției ?

Noi mergem mai departe și afirmăm că întodeauna când există un act de concesiune petroliferă cu privire la un teren, legea recunoaște drepturi câștigate, fie concesiionarului, fie proprietarului terenului și aceasta independent de faptul dacă pe acest teren, sau pe terenurile din aceeași comună ar fi existat exploatare normale sau nu.

Este adevărat că art. 258 și 259 din legea minelor prevăd, pentru concesiunile privitoare la terenuri cari sunt situate în comune unde nu au existat exploatare normale în intervalul dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924, că cererile de validare vor fi declarate admisibile, iar validarea definitivă se va face numai dacă, în termen de 10 ani dela promulgarea legii minelor concesiionarul va avea pe acele terenuri, sau pe altele din aceeași comună, o exploatare normală. Însă în cazul când asemenea concesiuni nu s'ar putea valida, și ar fi desființate, proprietarii, nu Statul, beneficiază de acele terenuri, deoarece art. 262 din legea minelor prevede că proprietarii suprafeței ale căror terenuri erau concesionate la data promulgării legii minelor, au dreptul să dispună de bituminele aflate în acele terenuri, după încetarea din orice cauză a concesiunilor.

Dealtfel, nici nu se putea ca legea minelor, care prin numeroase articole a arătat multă sollicitudine față de proprietari, să-i facă pe aceștia responsabili de faptul că deținătorii concesiunii nu au exploatat

terenurile ce le-au fost concesionate, și să le răpească pentru acest motiv drepturile câștigate. Dimpotrivă, obligațiunile de lucru prevăzute de art. 258, par a fi introduse tocmai în folosul proprietarilor concedenți. Pe aceștia a vroit să-i avantajeze legea când a obligat pe concesionari să execute lucrări. Că aceasta a fost preocuparea legiuitorului rezultă și din faptul că în același text de lege (art. 258) se prevede că nu pot fi admise la validare chestiunile prevăzute în acest articol, dacă cad sub prevederile art. 19 al legii de consolidare din 1904, afară de cazul când concesionarul va declara în instanță că înțelege să-și îndeplinească obligațiunea de plată a redevenții. Ori, nu se poate contesta că dispozițiunile art. 19 din legea de consolidare, sunt niște dispozițiuni de protecțiune exclusiv ale intereselor proprietarilor. Nouă ni se pare, că există o strânsă legătură între obligațiunea impusă concesionarului de art. 19, adică de a lucra pe terenurile concesionate în termen de 10 ani dela facerea contractului, și aceia prevăzută de art. 258, adică de a pune în exploatare concesionile în termen de 10 ani dela promulgarea legii. (În ceea ce privește art. 19 din legea de consolidare, a se vedea nota ce am publicat în *Pandectele Române* 1933, partea II-a, pag. 191).

Iată ce spune în această privință, deciziunea nr. 725 din 1931 a Înaltei Curți de Casație s. II-a: „Expresiunea întrebuintată de acest text (art. 262 din legea minelor): „după încetarea din orice cauză a concesiunii”, având un caracter general, nelimitat, ea se referă la orice împrejurare care a ocazionat încetarea concesiunii, provenind fie prin efectul voinței părților contractante, fie prin trecerea timpului pentru care a fost acordată concesiunea sau pentru care este recunoscut valabil actul de concesiune după normele legii, fie prin efectul vreunei decăderi sau desființări prescrise de lege, de plin drept, sau după constatarea justiției”. (*Pandectele Române*, 1932, partea I, pag. 44; *Jurisprudența Română*, 1932, nr. 6 speța 49).

În acest sens este și jurisprudența constantă a instanțelor de fond. Cităm din deciziunea nr. 24 din 1931 a Comisiunii de apel s. II următorul considerent :

Obligațiunea transcrierii concesiunilor consolidate în cartea minieră prevăzută la art. 239, aliniatul 12 legea minelor, sub sancțiunea de a rămâne concesiunile desființate, nu poate avea nici un efect asupra drepturilor proprietarilor, prevăzute în art. 262, de a dispune, după încetarea concesiunilor, de bituminele aflate în acele terenuri, pentru că art. 239 prevede că rămân desființate numai concesiunile, iar nu și drepturile proprietarilor terenurilor, care din contră prin dispozițiunile art. 262 sunt declarate că rămân în funcție mai departe și tocmai din cauza desființării concesiunilor, acest articol 262, nefăcând asemenea nici un fel de deosebire, asupra cauzelor pentru care s'au desființat concesiunile, adică din cauza expirării sau a neîndeplinirii condițiunei de transcriere în cartea minieră, prevăzută de art. 239 aliniatul 12 din legea minelor. (*Buletinul Curților de apel* 1931, nr. 19—20, speța 134).

Să continuăm însă, cu analiza considerentelor deciziunei nr. 669 din 1934.

În speță, validarea nu poate fi admisă — spune Curtea de Casație — chiar dacă actul dela 1914 s'ar considera ca act de concesiune (fie pentru vânzători, întrucât și-au rezervat jumătate din subsol, fie pentru cumpărători), deoarece nu s'ar fi putut recunoaște

drept câștigat decât, dacă în intervalul de maximum 10 ani, socotit dela 4 Iulie 1924, s'ar fi executat lucrările necesare pentru punerea în valoare a subsolului printr-o exploatare normală. În ce privește validarea cerută în numele proprietarilor, art. 262 trebuie combinat cu art. 250 la care face trimitere și cu art. 249 la care art. 250 face trimitere, iar în speță neexistând o concesiune validată și încetată posterior validării, nu se poate recunoaște drept câștigat pe baza art. 262.

După aceasta, deciziunea discută art. 68 din regulament și arată că, prin această dispoziție, nu s'a creat și nici nu se putea crea prin regulament un nou caz de drepturi câștigate, deosebit de cazurile prevăzute în lege; că e vorba de un proprietar care, vânzându-și terenul înainte de 28 Martie 1923, însă rezervându-și dreptul de exploatare a subsolului, în acest caz regulamentul consideră pe proprietar ca pe un concesionar, ceea ce nu e contrar spiritului legii minelor; însă pentru recunoașterea dreptului câștigat de concesionar, însuși citatul articol din regulament îi cere condițiunile prevăzute de legea minelor pentru concesionar, iar în speță nu sunt întrunite condițiunile pentru existența dreptului câștigat nici în ipoteza că actul dela 1914 ar fi considerat ca un act de concesiune.

Instanța supremă, recunoscând în această parte a deciziunei sale, că proprietarii, care și-au rezervat subsolul atunci când au vândut terenurile lor, se bucură de drepturi câștigate (adică exact contrariul de ceea ce afirmase în prima parte a deciziunei), respinge totuși recursul și menține soluțiunea instanței de fond, pentru două motive și anume: 1) Reclamanții nu puteau obține validarea în calitate de concesionari, pentru că nu executaseră lucrări pe moșia în discuțiune, în termen de 10 ani dela promulgarea legii minelor din 4 Iulie 1924, în conformitate cu art. 258; 2) că proprietarii, nu puteau invoca dispozițiunile art. 262 decât dacă vechea concesiune fusese validată, ori, validarea acesteia nu se putea face, decât în cazul că s'ar fi executat lucrările arătate mai sus.

Înalta Curte, greșește însă din ambele puncte de vedere. Este adevărat că art. 258 și 259 din legea minelor dispun că validarea concesiunilor situate în comunele unde nu au existat exploatări normale de petrol se va face numai dacă în interval de 10 ani dela promulgarea legii minelor, concesionarul va avea pe acele terenuri o exploatare normală. Până atunci însă, validarea nu se respinge, ci se declară admisibilă, urmând ca în termenul arătat concesionarul să se conformeze obligațiunei legale. Ori, la data când Înalta Curte a pronunțat deciziunea sa (18 Iunie 1934), termenul de 10 ani nu expirase încă. Acest termen a expirat la 4 Iulie 1934 astfel încât, la 18 Iunie același an, nu se putea respinge validarea pe această considerațiune.

În al doilea rând, instanța supremă interpretează greșit art. 262 din legea minelor, când spune că acest text de lege nu recunoaște drepturi câștigate proprietarilor ale căror terenuri au fost concesionate, decât dacă concesiunile au fost mai întâi validate. Legea nu spune cătuși de puțin aceasta; ba dimpotrivă, declară că proprietarii au dreptul să dispună de bituminele aflate în acele terenuri, după încetarea din orice cauză a concesiunilor, deci și din cauză că aceste concesiuni nu au fost validate.

Este adevărat că în legea minelor se găsește un alt text și anume art. 259 aliniatul II, care spune că:

Proprietarul al cărui teren era concesionat la data promulgării legii minelor din 4 Iulie 1924, dacă se găsește în condițiunile art. 250, și *concesiunea respectivă a fost recunoscută și validată*, are dreptul să dispună de mina aflată în terenul său, când concesiunea expiră sau încetează din orice cauză înainte de termenul prevăzut de lege în partea II-a ca durată maximă de concesiune pentru clasa respectivă de zăcămint.

Textul acesta nu se aplică însă la substanțele bituminoase, pentru care legiuitorul a prevăzut condițiuni speciale în art. 256—263 (Secțiunea III-a din capitolul intitulat: *Norme pentru validări*). Ori, în această secțiune, art. 262, care tratează aceeași materie, nu mai cere ca vechile concesii să fi fost validate. Legiuitorul a voit să supună unui tratament deosebit pe proprietarii de terenuri petrolifere, și a considerat că acești proprietari, prin faptul că au încheiat actele de concesiune, au valorificat subsolul proprietăților lor. Nu era de altfel nici logic, nici echitabil, ca soarta drepturilor câștigate recunoscute de lege acestor proprietari, să fie lăsată la discreția concesionarilor, și că dacă aceștia nu au cerut validarea drepturilor lor, să se desființeze și drepturile proprietarilor.

În afară de aceasta, art. 263 spune că din secțiunea II-a a capitolului *Norme pentru validări*, numai art. 251 și următorii se aplică și la bitumine, nu și articolul 249. Dacă legiuitorul ar fi voit ca dispozițiunile acestui articol să fie generale, ar fi spus-o în art. 263, și nu ar mai fi introdus în secțiunea III-a art. 262, care se deosebește de art. 249 al. II, numai prin aceea că nu cere ca vechea concesiune să fi fost validată, cum cere celălalt text de lege. Orice dispozițiune trebuie interpretată în sensul ce poate avea un efect, iar nu în acela ce n'ar putea produce nici unul. (Art. 978 c. civ.). Ce rost ar mai avea edictarea pentru bitumine a unei norme speciale (art. 262), dacă ar urma să aplicăm acestor substanțe regulile fixate de art. 249 pentru celelalte minerale?

Art. 262 când spune că proprietarii suprafeței, ale căror terenuri erau concesionate la data promulgării legii minelor din 4 Iulie 1924, au dreptul să dispună de bituminele aflate în acele terenuri, după încetarea din orice cauză a concesionilor, nu condiționează dreptul proprietarilor de validarea în prealabil a concesiei, existente, cum face art. 249 pentru celelalte substanțe minerale. Din diferența între cele două texte rezultă tocmai intențiunea legiuitorului ca pentru substanțele bituminoase, proprietarii să se bucure de drepturi câștigate dacă terenurile lor erau grevate de concesii sau tranzacțiuni petrolifere, independent de faptul dacă concesiunea a fost validată sau nu și din orice cauză ar fi încetat concesiunea. chiar și din lipsă de validare în termen, deoarece, numai existența concesiei implică pentru proprietar intențiunea de a-și valorifica dreptul de exploatare a subsolului terenului său. (Deciziunea nr. 72 din 1931 a Comisiunii de apel s. I și 23 din 1930 a Comisiunii de apel s. II-a, publicată în *Legea Minelor*, de Gh. D. Dimitrescu, și Gr. Dobrescu, pag. 539, nr. 3).

Înalta Curte, în deciziunea nr. 669 din 1934, spune însă că art. 262 trebuie combinat cu art. 250 (ceeace este exact), și cu art. 249, la care face trimitere art. 250 (ceeace nu este exact). Atât art. 262, cât și art. 249, spun că proprietarii nu pot dispune de bituminele, sau de mina aflată pe terenul lor, după înceta-

rea concesiei, decât dacă se găsește în situațiunea prevăzută de art. 250. Textul acesta nu spune altceva, decât că „Drepturile prevăzute pentru proprietari în articolul precedent, vor fi recunoscute și validate, numai dacă după legile în vigoare la promulgarea Constituției, substanța minerală respectivă, era lăsată la libera și exclusivă dispoziție a proprietarului suprafeței”.

Când art. 262 face trimitere la art. 250, nu și la art. 249, însemnează că numai dispozițiunile art. 250 sunt aplicabile substanțelor bituminoase. Cu alte cuvinte, legiuitorul a voit să spună că proprietarii de terenuri petrolifere se bucură de drepturi câștigate numai în vechiul regat, unde petrolul și celelalte bitumine erau la dispoziția lor, nu și în ținuturile alipite. Din faptul că art. 250 vorbește de *drepturile recunoscute pentru proprietari în articolul precedent*, nu se poate deduce altceva, decât că art. 250 se aplică acestor proprietari, cum se aplică și acelor prevăzuți de art. 262, iar nu că dispozițiunile celor două texte ale art. 249 și 262, care trimit la art. 250, trebuiesc combinate între ele.

Statul a încercat să susțină teoria preconizată de deciziunea 669 din 1934, dar a fost derutat din pretențiunea sa, nu numai de instanțele de fond, dar și de Înalta Curte de Casație s. II-a, prin deciziunea nr. 725 din 1931, care spune că:

Aceste drepturi recunoscute proprietarului suprafeței prin dispozițiunile art. 262, sunt de sine stătătoare și fără nici un raport de dependență față de situațiunea pe care ar putea-o avea concesionarii prin nerespectarea obligațiilor impuse lor prin lege, și față de împrejurările care, din orice cauze, personale sau legale, ar da loc la încetarea concesiei, (*Pandectele Române* 1932, I, pag. 51; *Jurisprudența Română* 1932, nr. 6, speța 49). A se vedea și concluziunile d-lui avocat Istrate Micescu, publicate în *Pandectele Române* 1932, I, pag. 46.

De atunci, reprezentanții Statului s'au supus jurisprudenței instanței supreme, și nu au mai încercat a susține această teorie. Nu vedem pentru care motiv aceeași Înalță instanță se pronunță de data aceasta în sens cu totul contrar, mai cu seamă că în procesul dedus în judecata sa, nu s'a discutat, nici în recurs, nici la instanțele de fond această chestiune.

Nu putem termina această notă, fără ca să ne exprimăm regretul că Înalta Curte de Casație, și-a schimbat jurisprudența, într-o materie atât de importantă.

Suprema Curte are menirea de a face să se respecte de către tribunale voința legiuitorului și de a menține prin interpretarea ce dă textelor în pricinile ce-i sunt supuse, *unitatea de jurisprudență*, care este legea în acțiune, spune Faye (Pourvoi en Cassation, p. II, N. VII).

Deasemenea *Royer*, fost procuror general al Curții de Casație franceze, definește astfel rolul acestei instanțe:

A sfărâma hotărârile care violează legea, a reprima exceple de putere ale magistraților, a păstra ordinea jurisdicțiunilor și a clădi *unitatea de jurisprudență*, aceasta este Înalta misiune a Curții de Casație, care a fost numită cu atât temei *Suprema Curte a Dreptului*. (*Hamangiu, Hutschnecker și Iuliu, Recursul în Casație*, pag. 24 nr. 1 și 2).

Variațiunea în interpretarea legilor modice perturbări cu consecințe incalculabile, mai cu seamă

când este vorba de legi cu caracter economic. Capitaluri însemnate s'au investit în concesiuni și exploatarea petroliferă, părțile fiind călăuzite de interpretarea constantă dată textelor din legea minelor, când deodată instanța supremă modifică această interpretare.

În ce situațiune se găsesc concesionarii care au plătit prețuri importante în cazul când nu mai pot să-și recupereze sumele debursate? Mai rea este însă situațiunea proprietarilor, care trebuie să restituie prețul încasat, pe care poate l-au cheltuit sau l-au investit în alte afaceri.

Economia națională cere ca exploatarea petrolului să se bucure de siguranța exploatarea și concesiunilor lor. De aceea s'au votat cele două legi de consolidare din 1904 și 1913. Dacă legea minelor prin câteva dispozițiuni neclare sau îndoelnice, a adus în această materie oarecare incertitudine, *nu este îngăduit jurisprudenței, după ce a stabilit principii juste și norme fixe de interpretare, să le abandoneze pentru a reveni la nesiguranța inițială.*

GH. D. DIMITRESCU

Doctor în Drept, Avocat—Ploiești

TRIBUNALUL ILFOV S III c. c.

Audiența dela 28 Ianuarie 1933

Președenția d-lui E. DONICI Judecător

Alexandrina N. Levardă prin av. I. Drăgan cu fabrica „N Malaxa” S. A. R. prin av. N. Dimitriu

Sentința penală Nr. 282

Accident de muncă. Responsabilitatea patronului. Culpă prepusului. Omor prin imprudență. Acțiune în daune pe lângă cea publică. Reglementarea acestei acțiuni prin art. 140 și urm. legea meseriilor.

Legea meseriilor din 1912 cu modificările ei ulterioare stabilește că în ceiace privește accidentele de muncă art. 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003 cod civ. sunt abrogate urmând să se aplice legea specială. Acțiunea în daune în speță nu se va mai intenta după dreptul comun ci după legea specială. Aceleaș principii se aplică, chiar dacă avem aface cu o culpă a patronului sau prepușilor lui, care ar putea constitui un omor prin imprudență.

Tribunalul,

Asupra acțiunii publice de față deschisă contra inculpatului Zapplethal Vincențiu, prin rechizitorul definitiv cu Nr. 23.954/930 al D-lui Prim-Procuror al Trib. Ilfov, și prin ordonanța definitivă cu Nr. 48/930 al D-lui Judecător de Instrucție al Cab. 5 Trib. Ilfov, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 248 cod penal.

(Urmează expunerea faptului penal).

În ceea ce privește cererea de despăgubiri civile formulată de reclamanta Alexandrina Levardă.

Având în vedere că reclamanta Alexandrina Levardă a cerut în instanță ca pe baza art. 1000 cod. civil responsabilă civilmente societatea „Malaxa” să fie obligată la plata sumei de 258.000 lei cu titlu de despăgubiri civile, arătând că numita societate este responsabilă de prejudiciu cauzat de prepusul său în funcțiunea ce i-a încredințat.

Considerând că în conformitate cu dispoz. art. 141 din legea pentru organizarea meseriilor asociația patronală este obligată să plătească pensie lucrătorilor sau succesorilor lor derivând din accidentele de muncă, în limitele prevăzute de această lege.

Că art. 148 din aceeași lege, impune patronilor de a participa la asociația patronală în scopul de a asigura pe lucrători contra riscurilor prevenite din accidentele de muncă.

Că, acelaș text arată categoric că art. 998, 999, 1000, 1001, 1002 și 1003 cod civil nu sunt aplicabile cazurilor de accidente prevăzute în această lege.

Având în vedere că din adresa cu Nr. 138.689/933 a Direcției Generale a Asigurărilor Centrale, se constată că fabricile „Malaxa” răspunzătoare civilmente de astăzi, este membră la Asociația patronală încă din anul 1922, având dosarul de impunere Nr. 6.997/I, iar din adresa cu Nr. 13.840/933 a Casei Centrale a Asigurărilor Sociale reese că comisia Asigurărilor prin hotărârile Nr. 49 și 215/930 a acordat conf. legi pentru organizarea meseriilor — în urma accidentului mortal de muncă întâmplat lucrătorului Niculae Levardă, în ziua de 5 Decembrie 1929, — soției acestuia anume Alexandrina N. Levardă, și copilul său Constantin, câte o pensie cu spor de lei 280 lunar.

Că față de cele mai sus arătate, cererea de despăgubiri civile formulată de reclamanta Alexandrina N. Levardă, cată a fi respinsă.

Pentru aceste motive de acord cu D-l Procuror în numele legii,

Hotărâște:

Condamă pe inculpatul Zapplethal Vincențiu, fost cu ultimul domiciliu la fabrica „Malaxa” în comuna Dudești-Ciopea Jud. Ilfov, să sufere 3 (trei) luni de zile închisoare corecțională pentru faptul prevăzut de art. 248 cod. penal, comb. cu art. 60 cod penal.

Respinge cererea de despăgubiri civile formulată de reclamanta Alexandrina Levardă, din comuna Principele Nicolae Câmpul Ioanițescu, Jud. Ilfov, în contra responsabilei civilmente fabrica „Malaxa” prin reprezentanții săi legali.

(ss) E. Donici, C. Mayer,

(ss) Grefier Stoenescu

NOTĂ. — Din această hotărâre a Trib. Ilfov iese bine în evidență că Legea din 1912 stabilește riscul profesional, pe care-l opune sistemului anterior al culpei patronului sau prepușilor săi. Lucrătorul pentru a obține despăgubiri nu mai are nevoie să facă proba culpei patronului. După Legea specială lucrătorul nu mai beneficiază de opțiunea pe care i-o acordă art. 8 c. pr. pen. de a se adresa tribunalului civil prin acțiune în daune sau a se constitui parte civilă în fața instanței penale alăturându-se Ministerului Public.

Înainte lucrătorul avea să arate 2 lucruri: caracterul penal al faptului și dauna suferită. Azi e suficientă arătarea daunei.

Lipsa beneficiului opțiunei art. 8 c. p. pen. e numai în caz infracțiune neintenționată.

Despăgubirile cari se acordă pe baza legii din 1912 cad indirect asupra patronului, care în mod obligator plătește o cotă asociației patronale, care-i obligată a despăgubi pe lucrătorul dăunat sau familia lui, în locul patronului.

În acelaș sens s'a pronunțat în 2 cazuri Înalta Curte de Casație în anul 1914, hotărând, că vătămățul printr'un accident de muncă din culpa patronului sau prepușilor săi, sau după teoria legii, pe baza riscului profesional — nu se mai poate adresa tribunalului represiv și nici să se alăture Ministerului Public, când acesta a luat inițiativa acțiunii publice.

VASILE M. SASSU

Avocat